

Fondată: 1998
Anul XXIII

ELANUL

Nr. 217
MARTIE
2020

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

200 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI ALEXANDRU IOAN CUZA - FIU AL BÂRLADULUI 20 martie 1820 - 20 martie 2020

Statuia lui Al. I. Cuza amplasată în centrul civic
din Bârlad. Sculptor: Paul Vasilescu

Un document exceptional despre locul nașterii lui Cuza

Sorin LANGU,
Cristian ONEL

Moldova este un pământ dăruit de Dumnezeu cu mult har, dar și cu multă durere și suferință. Un loc special este Bârladul, binecuvântat cu doi șefi de stat ai României: Al.I. Cuza și Gh. Gheorghiu-Dej.

Cuza este o personalitate esențială a istoriei românilor. „Domnul Unirii”, inițiator al României moderne, „Domnul țăranilor”, Cuza a fost apreciat diferit de generațiile care au urmat. Pentru Florin Constantiniu „Cuza realizează, în șapte ani, performanțe ce fac din el un semănător – în sens evanghelic – al modernizării; nu există ogor al vieții publice în care el să nu fi aruncat sămânța înnoirii, doar că roadele nu vor fi întotdeauna însutite – ca în cunoscuta parabolă – și ele vor fi culese târziu, de alții.

Cuza este una din cele mai de seamă personalități ale istoriei românești. Inteligent, voluntar, abil, hotărât să meargă până la capăt, Cuza a lăsat să-i fie umbrite calitățile de o viață privată dezordonată și de o camarilă de joasă calitate.”¹

Abdicarea silită din 11 februarie 1866, exilul de șapte ani prin diferite state occidentale, moartea neașteptată a lui Cuza, survenită la Heidelberg (Germania), la 15 mai 1873, aducerea prințului străin, după o perioadă de ezitări diplomatice, în persoana lui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, pe tronul României (10 mai 1866), de către foștii conjurați, necesitatea consolidării noului regim politic, unele animozități interne, conjunctura internațională deosebit de tensionată au constituit o parte din factorii pentru care personalitatea marelui dispărut să intre într-un con de umbră². Acțiunea lui D. A. Sturdza, unul dintre principalii organizatori ai loviturii de stat din 11 februarie 1866, de a sechestra Arhiva Cuza, pe care a restituit-o Academiei Române după 46 de ani, adică în 1912, dar abia în 1928 a putut fi cercetată de specialiști,³ intră în această paradigmă.

- continuare în pagina 4 -

Cuza peste vremuri, peste neam....

Janeta IUGA

„De astăzi, voi sunteți stapâni pe brațele voastre, voi aveți o părticică de pământ proprietate și moșie a voastră; de astăzi voi aveți o Patrie de iubit și de apărat.”

Alexandru Ioan Cuza

„Cuza era un om înzestrat cu înalte însușiri, hotărât, gata de jertfă, lipsit de patima banului, se bucura de popularitate, pentru iubirea ce o avea față de cei mulți și săraci. Domnia lui Cuza a ținut 7 ani, dar rareori s-a văzut domnie mai plină de fapte.”

Nicolae Iorga

Cuza prin ochii revoluționarilor

„Alegându-te pe Tine Domn în țara Noastră, noi am voit să arătăm lumii ceea ce toată țara dorește: la legi noi, om nou.

O, Doamne! Mare și frumoasă îți este misiunea. Fii dar omul epocii; fă ca legea să înlocuiască arbitrariul (bunul plac), fă ca legea să fie tare; iar Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blând, fii bun mai ales pentru aceia pentru care mai toți Domnii au fost nepăsători sau răi.

Nu uita că dacă 50 de deputați te-au ales Domn, însă ai să domnești peste două milioane de oameni. Fă dar ca, Domnia Ta, să fie cu totul de pace și de dreptate, împacă patimile și urile dintre noi și reintrodu în mijlocul nostrum strămoșeasca frăție.

Fii simplu, Măria Ta, fii bun, fii Domn cetățean; urechea Ta să fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciună și lingușire.”

(Discursul lui Mihail Kogălniceanu, 5 ian. 1859)

Cuza și diplomații străini

„Noul domnitor, cu fața sa plăcută, aspectul său tineresc: expresia calmă și hotărâtă încântă mulțimea, care îl privea sărbătorește și se îmbulzea în urma sa. Colonelul Cuza are una din calitățile cele mai rare și cea mai prețioasă, sinceritatea. Am găsit la el de asemenea bunul simț și modestia. Ar fi omul nou pe care îl cere situația sa nouă. Un om cinstit plin de dragoste pentru țara sa, foarte hotărât să pună în practică Unirea și ideile sale de reformă și de progres”.

(Beclard – consul francez la București – 17 februarie 1859)

De la istorie la cultură și literatură română

În literatura română, Cuza este înfățișat ca fiind un om cu bunătate, care știe să fie alături de omul de rând, știe să-i asculte necazurile și nevoile: „, Alexandru Cuza a dat mâna prietenește cu moș Ioan Roată” „, Spune, moș Ioane, din gură ce ai de spus, că mai bine am să înțeleg!” Om cu inima blândă, darnic și iubitor de oameni

drepti: „, Ține, moș Ioane, acest mic dar de la mine, cum te-a lumina Cel-de-sus! Iar pe boier lasă-l în judecata lui Dumnezeu, căci El nu bate cu ciomagul”. O legendă culeasă de Dumitru Furtună vorbește despre aceste calități morale: „, Hei, hei! dulce om precum a fost Cuza nu va mai fi, poate, căci gândul lui așa era: să facă din cuconași țigani; din țărani, boieri; și din călugări, oameni de treabă!” Literatura îi evidențiază credința nestăvilită în Dumnezeu și în Dreapta Judecată. Cuza nu se dă în lături de poporul său și nu-i este cu greutate să-și arate valorile morale, aceste trăsături putând fi observate în relația cu moș Roată: „, Du-te și spune sătenilor dumitale, moș Ioane, că, pe unde te-a scuipat boierul, te-a sărutat domnitorul țării și ți-a șters rușinea”.

Bolintineanu îl descrie drept un „, bărbat de statură mijlocie, însă arătos, cu o înfășișare plăcută și ademenitoare. Manierele lui erau distinse, ceea ce nu puțin îi ajută în izbânzile sale diplomatice” (*Viața lui Cuza-Vodă*, p. 40). Era un om sincer și prietenos, nu era iubitor de lux și nu îi plăceau fățarnicia și lăcomia, ci era adeptul unui trai cumpătat: „, Cuza-Vodă nu era fudul. Umbla așa ca noi și, de multe ori, ca să prinză pe mulți slujbași cu ocaua mică, își schimba fața și hainele să nu-l cunoască nimeni”. În aceeași ordine de idei, în culegerile de folclor ale lui Dumitru Furtună apare: „, Bun suflet precum a fost Cuza, n-a mai fost și poate nu va mai fi, cât ne va sta capul în nevoi – fie-i oasele drepte și sfinte! Cu suman ca al nostru și cu cojocul, iaca așa umbla; vezi că el era Craiu ales între mai marii Crailor și de traiul nostru nu se rușina; puneă căciula mocănească în cap, era cu cămeșoae de in ori de cânepă și o lua prin țară să-și vadă stăpâniții”.

În legendele populare îl regăsim cu toată măreția de fapte privind reforma agrară, reforma învățământului, reforma economiei, unirea Principatelor: „, Strașnic domn a mai fost Cuza-Vodă. El a făcut școalele, el ne-a dat pământ” „, Tot el a silit pe ciocoi să plătească bir și să asculte de legi” „, a unit țărișoarele noastre, pe Valahia și Țara Moldovenească, de a făcut țara noastră strașnic de mare și de puternică cum e azi”. În *Dreptatea lui Cuza*

Îl vedem un om al dreptății, judeca după faptă, iar nu după vorbă: „Știa Vodă Cuza că lucrurile nu merg tocmai bine în țară. Însă, ca să se încredințeze de adevăr, nu se lăsa numai pe spusele altora, ci pleca singur prin sate și orașe, căci așa-i părea mai sănătos”. Vodă era mereu în mijlocul mulțimii, căutând ca poporul său să fie demn, cinstit și să trăiască în firea legii: „singur se interesă de afacerea țaranului amânat mereu de ani de zile și-i puse să dea sentința cuvenită, chiar sub ochii lui. Iar după ce au sfârșit cu toate procesele ce le aveau sorocite, îi alungă din slujbă pe toți, căci prea multe păcate apăsau asupra capului lor.”. În culegerile lui Tudor Pamfile: „Cuza-Vodă când s-a suit pe tron, a zis cică boierilor: -Măi, până nu mi-oiu învăli casele mele cu peile voastre liniștit n-am să fiu: și el singur și boierii mulți, neputându-i doborî, pieri el”.

Dragostea sătenilor români față de faptele lui Cuza Vodă o găsim și în culegerile de folclor ale lui Toma E. Alexandrecu, *Un sătean care prăznuște pe Cuza-Vodă*: „Ca un prinos de recunoștință și de multă iubire pentru Cuza-Vodă, ca și în anii trecuți, bătrânul a făcut și anul acesta, în ziua de sfântul Dimitrie, o panahidă pentru odihna sufletelor lui Alexandru Cuza, Doamnei Elena și lui Mihail Kogălniceanu. Pe urmă a făcut altă panahidă pentru părinții lui morți. Apoi a făcut o prăznuire mare și

a dat de pomană lucruri și strae pentru Cuza-Vodă și a întins o masă mare, încărcată cu tot fel de bunătăți la care chemase mulțime de săteni”. Observăm din aceste rânduri că Alexandru Ioan Cuza trăiește și va trăi veșnic în mintea și în inima poporului pe care l-a călăuzit.

În loc de încheiere:

„Și sub înrâurirea puternii iubiri ce-i răscolea sufletul, Moș Niculae își îndreptă privirile spre chipul lui Vodă și Doamnei Elena Cuza așazate în rândul icoanelor. Se uită o clipă, două..., ochii începură să i se umezească și lacrimi curate, albe, ca niște boabe de mărgăritar, curgeau tot mai des, udându-i de-a binelea, obrazul cutat de bătrâneță”.

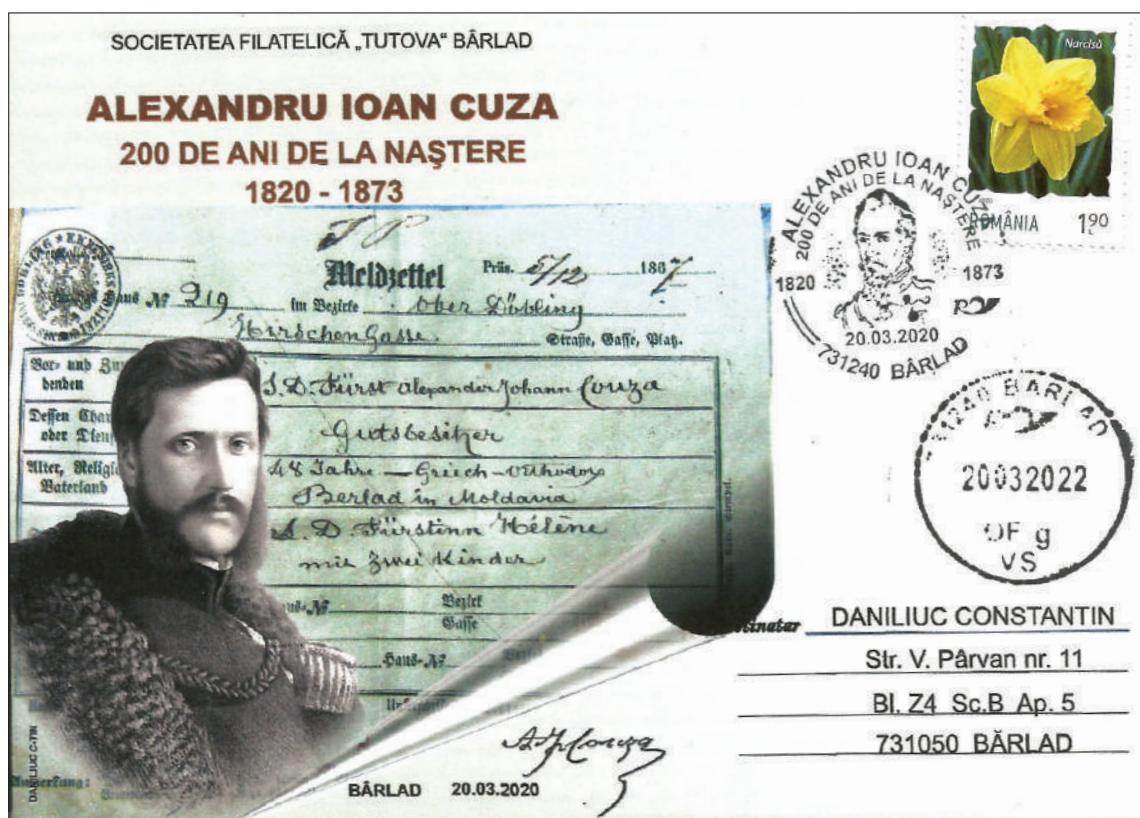
Bibliografie:

De la Dragoș la Cuza Vodă. Legende populare românești. Antologie, prefață și note de V. Adăscăliței, colecția Biblioteca pentru toți, Editura pentru Literatură, București, 1996.

Legende populare românești. Legende istorice. Antologie de Tony Brill, Ed. Minerva, București, 1990.

Din legendele românilor. Selecție de Delia Damirescu, Editura Ion Creangă, București, 1990.

Ion Creangă, Revistă de limbă, literatură și artă populară, vol. III, Vaslui, 2005.

Un document exceptional despre locul nașterii lui Cuza

- urmare din pagina 1 -

Așadar, o viață plină de controverse. Controverse care încep chiar cu locul nașterii: Bârlad, Galați, Huși, Barboși (de Iași sau de Galați).

Prima teorie apare chiar la sfârșitul secolului al XIX-lea (1898), când I. G. Valentineanu tipărea lucrarea memorialistică *Alegerea, detronarea și înmormântarea lui Cuza Vodă, 1859, 1866, 1873*. Pornind de la unele legături ale familiei Cuza cu ținutul Covurlui și orașul Galați (proprietăți, funcții deținute, colaboratori), I. G. Valentineanu lansează, primul, ipoteza nașterii viitorului domnitor în această localitate, deosebit de importantă a Moldovei Meridionale.⁴

A. D. Xenopol vine cu altă ipoteză, mult mai credibilă, pe baza multor documente de arhivă: „Alexandru Cuza s'a născut la Bârlad în 20 Martie 1820, din tată român și o mamă greacă, născută și crescută în Constantinopole, femee ce, după spusa contimporanilor, era de o deosebită inteligență, dar care nu știa românește. Copilăria și-a făcut-o la moșia părintelui său, Barboșii din județul Fălciu. El fu așezat, spre învățătură, întâi în pensionul lui Cunin din Iași unde învățau deodată cu el: V. Alecsandri, Neculai, Ioan și Panaite Docan, Mateiu Milo, Nicu și Evghenie Alcaz, Alex. Mavrocordat și M. Kogălniceanu.”⁵ Problema pare rezolvată și este reluată în diverse alte studii: C.C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, București, 1970; Dan Berindei, *Epoca Unirii*, București, 1979; Gheorghe Platon, 1859, *L'union des Principautés Roumaines*, București, 1979; Leonid Boicu, *Diplomația europeană și triumful cauzei Unirii. 1856- 1859*, Iași, 1978; Dumitru Ivănescu, *Alexandru Ioan Cuza în conștiința posterității*, Iași, 2001; Oltea Rășcanu Gramaticu (coord.), *Istoria Bârladului*, Bârlad, 2002 ș. a. Primul studiu este de departe cel mai important, pentru problema noastră, el introducând în circuitul de specialitate, două documente de o valoare indubitabilă: **Diploma de Bacalaureat și Actul de Deces**. Diploma de Bacalaureat, emisă de Universitatea din Paris, precizează locul nașterii lui Al. I. Cuza la Bârlad, dar data menționată este de 12 septembrie 1818.⁶ Despre dată, care se știa a fi 20 martie 2020, istoricul subliniază, în continuare: “Data din diploma de bacalaureat - 12 septembrie 1818 - cred că este o eroare intenționată; Cuza s-a declarat - sau a fost declarat - mai mare decât era în realitate, pentru a corespunde, probabil, unei dispoziții regulamentare cu privire la minimum de vârstă cerut candidaților la bacalaureat. Cât despre locul nașterii, el este Bârladul; nu era nici o rațiune să se declare un alt oraș decât cel real în amintita diplomă de bacalaureat”⁷.

Dumitru Ivănescu mai introduce o sursă documentară pentru a susține data de 20 martie 1820,

cu prilejul editării în 1973 a volumului Alexandru Ioan Cuza. Acte și scrisori.

„Este vorba de o cerere adresată Secretariatului de Stat al Moldovei de către Al. I. Cuza, la 16 mai 1854, prin care solicita eliberarea pașapoartelor necesare deplasării la Karlsband. Scrisă în întregime de viitorul domnitor, ea cuprinde semnalmentele sale și ale soției și, lucru foarte important, vârsta celor doi”⁸.

Decesul lui Al. I. Cuza a fost înregistrat la 15 mai 1873 la Starea Civilă a Primăriei din Heidelberg de către medicul său curant, chirurgul Gustav Dobelmann. În documentul menționat se preciza că domnitorul este născut la București.

Dându'și seama de greșeala făcută de Dobelmann, privind locul nașterii lui Cuza, Doamna Elena Cuza a reușit să intervină pe lângă autoritățile germane din cadrul Primăriei din Heidelberg, și să obțină rectificarea necesară:

„Cu aprobarea Judecătoriei Ducale din Heidelberg din douăzeci și trei mai una mie opt sute șaptezeci și trei, anexa 32, se înștiințează necesitatea înscrierii în loc de București se va citi Bârlad și că în loc de Contesa Rosetti, numai Rosetti”⁹

Concluzionând, la toate aceste dovezi, cercetătorul Vasile Palade spune: „Grație acestor documente și în primul rând profesorului Constantin C. Giurescu, astăzi se cunoaște cu precizie că domnitorul Alexandru Ioan Cuza este fiu al Bârladului”¹⁰.

Și totuși uni afirmă că, de fapt marele domnitor și-ar fi aflat primele clipe de viață în Huși. Pe ce se bazează? Pe faptul că tatăl domnitorului era ispravnic de Fălciu și locuia în Huși și dacă moșia o avea la Barboși, copilul nu putea să se nască decât la conac sau în Huși. Plus testamentul domnitorului, întocmit în 1873, la Florența (în timp ce se afla în exil), în care nu se aminteste nimic de Bârlad.

Ba mai mult, în testamentul său, A.I. Cuza precizează: „...de va trăi încă pre iubita me soție (Elena Cuza nn.) se va bucura de tot uzfructul, care după moartea ei, toată aceasta avere de care nu vor dispune fii și moștenitorii mei, va servi pentru creiaștiunea și întreținerea unui azil de copii orfani și găsiți în orașul Huși, care va purta numele de Azilul Cuza”. Printre bunurile „mișcătoare și nemișcătoare”, domnitorul a menționat și casa care a aparținut tatalui său, o casă de pe fosta strada I. Gh. Duca nr. 58 (actuala Al Cuza). Din păcate, casa a fost demolată. „Presupusa” casă unde s-a născut „Domnul Unirii” a fost monument istoric, prin decret regal emis de Carol II. Iar despre argumentele bârlădene, acestea nu sunt reale, Cuza falsificându-și data și locul nașterii, din cauza unor datorii la cămătari. Profesorul Costin Clit precizează: „Acesta și-a falsificat locul și data nașterii

în mod intenționat. În primul volum din <<Documente hușene>> am publicat nota consulatului Franței înaintată Logofetei celei Mari a Dreptății la 11 iulie 1841, în care sunt arătate datoriile lui Alexandru Ioan Cuza făcute <<la diosăbite fețe din Paris>>, urmărindu-se recuperarea lor. Consulatul solicită informații despre vârsta sa. Datoriile contractate reprezintă cauza falsificării datei și locului nașterii. Totodată, oferă intenționat un spațiu geografic fals pentru a nu putea fi găsit ușor.”¹¹ Printre cei care aduc aceste argumente se numără Gh.Melinte,¹² Costin Clit¹³.

Timid, se înscrie în această cursă și Galațiul. Pornind de la moșia Bărboși, din apropierea Hușilor, printr-o confuzie ușoară și dezinvoltă, gălățenii cred, și acum, că domnul Unirii s-ar fi născut la Barboși de Galați. Într adevăr, legat în tinerețe, până la domnie, de Galați, unde a trăit și a îndeplinit exemplar funcții înalte pârcălab¹⁴, președinte al Judecătoriei ținutului, unde și-a înmormântat mama, Sultana Cuza, în 1865 (în curtea bisericii Vovidenia), prieten cu un mare gălățean de seamă, pârcălabul și ambasadorul la Constantinopol, Costache Negri, Cuza, fiul pravnicului Ioan Cuza, stabilit la Galați, s-a purtat ca

un adevărat gălățean. Instituții, statui, o veche stradă poartă numele domnitorului. Din Galați doamna Elena primea lăzi cu cărți aduse de la Constantinopol și chiar Vodă își procura cărți... De altfel, domnitorul dorea, se pare, să pună capitala țării formate din cele două principate... între Galați și Brăila! „Cunoaștem printr o declarație a lui M.Kogălniceanu (la dezbateră Camerei Deputaților din 13 ianuarie 1889, citează istoricul gălățean.) intenția lui Cuza de a face o „capitală nouă între Brăila și Galați, la gura Siretului, de amândouă părțile”. Idee vehiculată înainte și de Costache Negruzzi, în 1861: „Unirea adevărată și nefățarnică va fi numai atunci, când vom avea Galați de capitală a țării”.¹⁵

Bârlad, Huși sau Galați? Prezentăm în continuare un document care va dovedi, fără nicio altă îndoială, credem noi, nașterea marelui domnitor la Bârlad. E un document de o importanță extraordinară care face lumină completă asupra nașterii lui Cuza. E vorba de „Pașaportul lui Cuza de la Viena”, completat de însuși marele domnitor, document pus în valoare de doamnele Aurica Ichim și Iulia Claudia Antăluță din Iași.¹⁶

Meldzettel Präs. *5/12* 186*7*

aus N^o *219* im Bezirke *Ober Döbling*
Hirschen Gasse Straße, Gasse, Platz.

Vor- und Zuname des zu Meldenden	<i>J. D. Fürst alexander Johann Cuza</i>	
Dessen Charakter, Beschäftigung oder Dienstes-Eigenschaft	<i>Gutsbesitzer</i>	
Alter, Religion, Geburtsort und Vaterland	<i>48 Jahre — Griech — Ukhodoy Berlad in Moldavia</i>	
Stand, Namen und Alter der Familien-Mitglieder	<i>J. D. Fürstinn Helene mit zwei Kinder</i>	
Hat vorher gewohnt <i>Paris</i>	Haus-N ^o	Bezirk Gasse
Ist ausgezogen, ausgetreten, wann und wohin	Haus-N ^o	Bezirk Gasse

Unterschrift des Hauseigentümers oder Hausbeforgers: Unterschrift des Wohnungs-, Arbeits- oder Dienstgebers:

A. J. Cuza

Anmerkung: Die An- oder Abmeldung hat binnen 24 Stunden zu geschehen, und wird die Aufserachtlassung nach den bestehenden Verordnungen mit Geld bis zu 100 Gulden oder mit Arrest bestraft.

Paris, Post- u. Reich. Conc. Ermpfel.

Nu e chiar pașaport, pașaportul ar fi trebuit emis de autoritățile române, iar primul pașaport românesc este emis de autoritățile românești abia în 1912,¹⁷ plus că la momentul 1867 uzul pașaportului era extrem de scăzut, Franța scoțându-l din uz în 1861, iar alte țări o urmaseră.¹⁸ După cum îi arată și numele este o "meldzettel", adică o fișă de înregistrare. Actul are ștampila oficială a Poliției din districtul Döbling, un district din nordul Vienei (aici s-a dat lupta principală dintre Jan III Sobieski și marele vizir Kara Mustafa în 1683) și înseamnă că domnitorul venise de la Paris, abia ajunsese și s-a dus la poliția locală pentru a se înregistra. De altfel, înregistrarea era obligatorie în maxim 24 de ore, iar Cuza nu era în poziția de a încălca legea. Fusesse conducătorul României și se intitula „prinț”, titlu recunoscut de autoritățile austriece!

Der und Zuname bes zu melbelden	Numele și prenumele	I.D.Fürst Alexander Johann Couza	Prințul A.I.Cuza
		Gutsbesitzer	Mare proprietar
Alter, Religion, Geburtsort und Vaterland	Vârsta, Religia, Locul nașterii și țara	48 Jahre-Griech Orthodox-Berlad in Moldavia	48 de ani, grec-ortodox, Bârlad în Moldova
	Membrii familiei	I.D.Fürstenn Hélène mit zwei kinder	Prințesa Elena cu doi copii
Sat Vorher Geiwohnt	Locul de unde vine -Paris		

Fișa este datată 5 decembrie 1867, e completată și semnată olograf de Cuza. Pentru autoritățile vieneze era echivalent dacă domnitorul ar fi completat Bârlad, Huși sau Galați, dar faptul că el a ales Bârladul este un indicator clar, credem noi, pentru adevăratul loc al nașterii. Dacă pentru noi, ca români, orgoliul și patriotismul local ne poate determina să efectuăm alegeri, dar în condițiile în care acestea nu există, nu avem de ce să facem aceste schimbări; astfel nu ar avea nicio motivație „mutarea” la Bârlad, pentru funcționarul vienez fiind totuna că este Bârladul sau Hușiul, probabil și Moldova era, la vremea aceea, un spațiu exotic și necunoscut.

Concluzii: Acest document exceptional aduce lumină, definitiv, peste acest controversat eveniment. Dincolo de orgoliile noastre, rămâne ceea ce Cuza a scris cu mâna lui: **„Berlad in Moldavia”** !

Note:

1. Fl. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, 1997, p.232.
2. C. C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, București, 1970, p. 5-6; D. Ivănescu, *Alexandru Ioan Cuza în conștiința posterității*, Iași, 2001, p.21
3. V. Stancu, *150 de ani de la trădarea „monstruoasei coaliții” care l-a silit pe Domnul Unirii să abdice*, <http://condeiiardelean.ro/articol/150-de-ani-de-la-tradarea-monstruoasei-coalitii-care-l-silit-pe-domnul-unirii-sa-abdice>
4. I. G. Valentineanu, *Alegerea, detronarea și înmormântarea lui Cuza Vodă. 1859-1866. 1873*, București, 1898, p.25.
5. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, București, 1925, vol.13, p.10-11
6. C. C. Giurescu, *op.cit.*, p. 63-64
7. C.C.Giurescu, *op. cit.*, p. 64.
8. D. Ivănescu și V. Isac, *Alexandru Ioan Cuza. Acte și scrisori*, Iași, 1973, p. 286-288; D. Ivănescu, *op.cit.*, p.21
9. D. Ivănescu, *op. cit.*, p. 21 -22
10. V. Palade, *Alexandru Ioan Cuza-fiu al Bârladului*, în „Vremea nouă”, 15 iulie 1972, p. 4.
11. E vorba de nota din 11 iulie 1841, *Documente Hușene*, vol.I, 2010, p.150-151
12. Gh. Melinte, *Cuza și Hușii*, ediție îngrijită, schița bibliografică, note și addenda de Constantin O. Donose, Iași, 1998.
13. C. Clit, *Date inedite privind familia Cuzeștilor*, în „Clepsidra”, nr. 24, martie, 1999, p. 3; Vezi Idem, *Cuza și Hușii*, în „Jurnalul Vasluian”, nr.26 1,262, din 1999. adevarul.ro/locale/vaslui/originea-cuza-revendicata-doua-orase-vaslui-mintit-domnitorul-despre-locul-nasterii-1_588730095ab6550cb8c11f71/index.html
14. Pârcălab de Covurlui, adică de Galați, în mai multe rânduri, Alexandru Ioan Cuza a fost salvat alături de ceilalți pașoptiști cu care fusese arestat la Iași, de consulul englez, Cunningham. Cel de-al doilea episod are loc în 1857, când viitorul domnitor protestează față de falsificarea alegerilor pentru adunarea ad hoc in favoarea Turciei și demisionează.
15. Paul Păltănea, *Alexandru Ioan Cuza și Galații*, „Danubius”, II-III, 1969, p.129
16. Pentru prima dată documentul a fost publicat de Dan Toma Dulciu, *Alexandru Ioan Cuza la Viena. Secvențe din epoca exilului*, în *Alexandru Ioan Cuza, abdicare și exil*, coord. dr. A. Ichim, București, 2019, fig. 12. Trebuie să precizăm că autorul prezintă documentul drept pașaport în contextul șederii lui Cuza la Viena, fără alte precizări. Documentul ne-a fost pus la dispoziție de dl. col. Gh. Vasiliu, căruia îi mulțumim pe această cale, cu acordul d-nei dr. Aurica Ichim.
17. <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/pasaportul-romanesc-implineste-100-de-ani>, accesat pe 13.04.2020
18. <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/canadians/celebrate-being-canadian/teachers-corner/history-passports.html>, accesat pe 13.04.2020.

24 ianuarie 1859 – eveniment de referință în istoria românilor

Nicolae IONESCU

Se împlinesc 161 ani de la Unirea Principatelor din 24 ianuarie 1859, când această zi a devenit un reper în istoria neamului. O perioadă, a fost și zi națională până la venirea pe tron a regelui Carol I. Se realiza, la 24 ianuarie 1859, un vis secular, pentru îndeplinirea căruia și-au dat obolul de suferință și sânge multe generații. Unirea avea la bază *originea, istoria, limba, obiceiurile, idealurile și aspirațiile românilor de pretutindeni*. La 1600, Mihai Viteazul o înfăptuia pentru scurt timp și rămânea ca un ideal care se va împlini peste trei veacuri.

Unirea românilor s-a realizat în epoca modernă, pe etape, în cadrul unui proces îndelungat, început la 1859 cu dubla alegere ca domn a lui Alexandru Ioan Cuza, fiu al meleagurilor vasluiene. A continuat, desigur, prin proclamarea Independenței de stat a României, la 1877, și unirea Dobrogei cu Țara, în 1878, pentru a se încheia la sfârșitul Primului Război Mondial.

Generația Unirii e unică în istoria noastră. Este generația pașoptistă, care a participat la marile momente de la 1848, 1859 și 1877. În fruntea ei s-a aflat mari personalități: Mihail Kogălniceanu, Al. I. Cuza, Ion C. Brătianu, Vasile Alecsandri, Costache Negri ș.a... Unioniștii au depus jurământul pe Biblie și pe icoana Sfintei Treimi, pentru că se avea în vedere unirea celor trei Țări Românești. Din șirul personalităților de pe meleagurile vasluiene care au participat la mărețele evenimente se numărau Manolache Costache Epureanu, Alecu Cuza, Anastasie Panu, Lupu Costache, Mihail Jora, Petrache Mavrogheni, Andrei V. Ionescu etc.

Discursul lui Mihail Kogălniceanu la alegerea lui Al. I. Cuza ca domn al Moldovei, la 5 ianuarie 1859, sublinia importanța momentului de început al unei etape de modernizare a statului: „Fii, dar omul epocii... La legi noi, oameni noi.. Urechea ta să fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciuni și lingușire...”.

La 24 ianuarie 1859, Vasile Boierescu, unul din fruntașii politici din Țara Românească, sublinia că “Europa ne-a ajutat. Trebuie să ne ajutăm singuri” și muntenii l-au ales tot pe Cuza domn, punându-se areopagul Marilor Puteri în fața faptului împlinit. Acest act politic a fost considerat de Poarta Otomană și de Austria drept o încălcare a Convenției de la Paris, însă în textul acelei înțelegeri nu se stipula ca domniile aleși în cele două Principate să fie persoane diferite. A urmat o stăruitoare luptă diplomatică dusă de Cuza cu Marile Puteri pentru recunoașterea unirii Moldovei cu Țara Românească. *A fost în mod clar un proiect comun între moldovenii care au dat domnul, și muntenii, care au dat capitala.*

Domnia scurtă a lui Cuza a reprezentat un exemplu de urmat în politică: identificarea cu interesele neamului. A fost plină de reforme în toate segmentele societății, aducându-i sintagma de *ctitor al României moderne*. Atunci când situația economică și internațională devine

nefavorabilă, Al. I. Cuza, cu dezinvoltură, renunță la putere, considerând că i s-a încheiat mandatul, spunând la abdicarea sa, la 11 februarie 1866: “Să-i fie țării mele mai bine fără mine, decât cu mine”. Ultimii ani de viață i-a petrecut în exil, murind la Heidelberg, în Germania.

La înmormântarea sa, în 1873, la Ruginoasa, Mihail Kogălniceanu evidenția faptul că domnia sa a fost una luminoasă în istoria neamului: “Cât va avea țara aceasta o istorie, cea mai frumoasă pagină va fi a lui Alexandru Ioan Cuza”. Să nu uităm că în acest an pe 20 martie se împlinesc 200 de ani de la nașterea și a fost mult iubit de țărani care erau talpa statului din acea vreme.

Astăzi, într-o lume agitată, dezbinată, în schimbare, nu neapărat în bine, când în România patriotismul este în declin, iar în Europa se vorbește tot mai mult de inutilitatea unității naționale, e necesar ca marile momente din istoria neamului să fie pilde de urmat pentru tineri, să ne dea încredere în viitor, iar spiritul unirii de la 1859 să nu fie înstrăinat.

Așa să ne ajute Dumnezeu !

Alexandru Ioan Cuza în filatelie

Constantin DANILIUC

În acțiunile generației care a înfăptuit revoluția de la 1848 în țările române s-a înfiripat ideea unirii într-un stat național a tuturor românilor, unire fără de care nu se putea concepe o evoluție statală modernă. Cel ce a înfrunghiat în persoana sa năzuințele tuturor românilor devenind simbolul unirii a fost colonelul Alexandru Ioan Cuza, cel ce a rămas până azi un model al dăruirii pentru patrie, al dârzeniei și al îndrăznelii. Așa cum îl caracteriza bunul său prieten Mihail Kogălniceanu, Cuza este domnul Unirii, om politic și de stat, diplomat, fruntaș al revoluției române de la 1848, unificator, reformator, legislator, ctitor de școală și așezăminte, militar de carieră, începător al instituțiilor moderne, ultimul domn pământean. Unirea Moldovei cu Muntenia a constituit un moment crucial în destinele poporului român și marcând intrarea României într-o nouă etapă a evoluției sale istorice.

Figura lui Cuza (fiu al orașului Bârlad), una din cele mai cunoscute din istoria poporului român, a fost abordată în decursul anilor în mai multe domenii de cultură printre care și filatelia. Apariția primelor emisiuni filatelice (iulie 1858) se confundă aproape cu actul unirii Principatelor (ianuarie 1859) și sunt perlele filateliei românești celebrele „Cap de Bour”. Aceasta este denumirea primelor două emisiuni de mărci poștale românești, puse în circulație în Moldova între anii 1858 - 1862, ilustrate cu capul de bour din stema Moldovei. Prima emisiune „Cap de bour” a intrat în circulație la 22.VII.1858 la biroul poștal din Iași fiind formată din patru mărci poștale cu valori diferite (27, 54, 81 și 108 parale), al căror desen unic reprezintă capul de bour, o goarnă poștală, o stea cu cinci colțuri și legenda *PORTO SCRISORI* scrisă cu litere chirilice.

Emisiunea a doua „Cap de bour” a fost pusă în circulație odată cu introducerea tarifului poștal unic, la 01.XI.1858 și a circulat până la 01.V.1862. Această

emisiune a fost formată din trei mărci poștale cu valori diferite (5, 40 și 80 parale), cu un desen schimbat față de prima emisiune (capul de bour și goarna au o altă reprezentare, steaua are șase colțuri în loc de cinci și legenda „*Porto gazetei*” sau „*Porto scrisorei*” este scrisă cu litere latine.

Această emisiune a circulat în Moldova apoi în Principate până în mai 1862 când a fost înlocuită de emisiunea „Principatele Unite”. Această serie este formată din valorile de 3 parale de culoare galbenă, 6 parale de culoare cărămidie, și 30 parale albastră, având ca desen stema Moldovei alături de cea a Munteniei, iar sub ele goarna poștală și textul „*Franco scrisorei*”. Această serie a avut două emisiuni, prima cu tipar de mână, iar a doua tipografiată care circulă până în decembrie 1864. A doua serie are același desen, aceeași aranjare a elementelor cât și aceleași valori nominale.

După lovitura de stat din mai 1864 s-a dorit emiterea unei mărci poștale cu efigia domnitorului. În acest sens a fost emisă de către imprimeria Wonneberg din București o serie de mărci denumită Efigia domnitorului Al.I.Cuza în cerc perlat. Seria formată din trei valori și anume, 2 parale de culoare ocru galben, tiraj 40.000 buc; 5 parale de culoare albastră, tiraj 77.200 buc și 20 de parale de culoare roșie, tiraj 82.500 de exemplare, dar din unele considerente această serie nu a mai fost pusă în circulație. Mărcile aveau ca desen efigia domnitorului spre dreapta în cerc, sus inscripția Poșta Română, iar jos valoarea în litere.

ALEXANDRU IOAN CUZA
Neemise

Mărcile acestei serii au fost litografiate pe hârtie simplă și sunt nedantelate, nefiind puse în circulație ele se găsesc numai în stare neobliterată. În ianuarie 1865 a fost emisă de către imprimeria Socec seria de mărci poștale denumită „Alexandru Ioan Cuza, în oval” formată din valorile: 2 parale de culoare portocalie, 5 parale de culoare albastră și 20 parale de culoare cărămizie. Această serie a fost litografiată pe hârtie simplă sau vărgată vertical.

ALEXANDRU IOAN CUZA
Efigia domnitorului, în oval

Prima emisiune de mărci poștale din perioada regalistă care-l înfățișează pe Al. I. Cuza apare abia în anul 1938 denumită „Straja Țării-Voievozi”. Seria este formată din 11 valori reprezentându-i pe: D.Cantemir, Maria de Mangop, Mircea cel Bătrân, C. Brâncoveanu, Ștefan cel Mare, Al.I.Cuza, M.Viteazul, Regina Elisabeta, Carol II, Ferdinand I și Carol I. Aceasta este singura emisiune din perioada regalistă în care apare domnitorul Al.I. Cuza pe valoarea de 4+2 lei de culoare cărămizie. În anul 1848 când s-a sărbătorit centenarul Revoluției de la 1848 a fost emisă o serie de mărci poștale în cinstea acestui eveniment denumită „Centenarul Revoluției de la 1848” formată din cinci valori. Pe marca de 36+18 lei de culoare albastră dedicată revoluționarilor din Moldova apare pe lângă N. Bălcescu, V. Alecsandri., M. Kogălniceanu și Al.I. Cuza. În dreptul fiecăruia este trecut numele iar deasupra tuturor anii 1848 - 1948. Desenele acestor mărci au fost machetate de A. Damian iar mărcile au fost executate în heliogravură pe hârtie albă.

În ianuarie 1949 la aniversarea a 90 de ani de la Unirea Principatelor Române a fost emisă o marcă poștală de culoare albastră reprezentând mai multe persoane prinse în horă, desen inspirat de poezia lui V.Alecsandri, iar deasupra datele, 24 ian.1859 - 24.ian. 1959. Ianuarie 1959 centenarul Unirii Principatelor este marcat și de filatelia română prin emiterea unei mărci poștale sub denumirea de „Centenarul Unirii Țărilor Române” de culoare albastru oțel, tiparul fiind executat în heliogravură pe hârtie albă crețată. Desenul executat de I. Dumitrașcu reprezintă portretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, stema Moldovei și cea a Munteniei, având deasupra inscripția „UNIREA ȚĂRILOR ROMÂNE” și milesimile 1859 -1959. De menționat faptul că la această manifestare a fost emis la Focșani un plic ocazional care are ca desen două țărânci, cu steagul Moldovei, respectiv cu steagul Munteniei, strângându-și mâinile. Sub desen, în oval, apare textul „Unirea face puterea”, iar în exterior „expoziția filatelică Focșani orașul unirii 1859-1959”.

Acest plic a fost obliterated cu o ștampilă ocazională figurativă, ce are ca desen marca de 6 parale din

seria „Principatele Unite“ și o stampila dreptunghiulară cu textul „Cu ștafeta unirii peste Milcov“. Centenarul universității Al.I. Cuza din Iași sărbătorit în 1960 este celebrat filatelic de o marcă poștală pe care apare în oval clădirea universității deasupra ovalului fiind trecuți anii 1860-1960. În anul 1964 este emisă o serie de 5 valori denumită „Centenare“ în cadrul căreia valoarea de 40 de bani, executată în policromie, este dedicată centenarului Universității din București. În desenul mărcii este reprezentat domnitorul Al. I. Cuza alături de actul de înființare a universității, iar în medalion clădirea acesteia. Desenul acestei mărci a fost executat de cunoscutul machetator Ion Dumitrana.

Filatelic orice eveniment sau persoană sunt aniversate sau comemorate numai la împlinirea unor sume rotunde de ani 50, 75, 100, 125, 150, 200 ș.a.m.d. și nu pe criteriile politice s-au alte afinități. De aceea au apărut puține mărci poștale referitoare la domnitor și la actul unirii. Cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România aniversare ce a avut loc în 1968, a fost marcată filatelic cu o emisiune de trei mărci poștale, din care marca de 1 leu reproduce pictura lui Th. Aman „Hora Unirii“ și are ca inscripție „Unirea Moldovei și a Țării Românești 1859“.

Această serie este completată de o coliță nedantelată ce reunește cele trei mărci ale seriei. Cu marca de un

leu s-a putut realiza de către filатели o frumoasă carte maximă pe un suport cu același subiect Hora Unirii. În 1970 la cei 150 de ani de la nașterea domnitorului Al.I. Cuza, filatelia românească emite o frumoasă marcă policromă ce-l reprezintă pe domnitor în ținută de gală după portretul pictat de Carol Pop de Szatmary. Deasupra portretului textul „150 de ani de la nașterea lui Al.I. Cuza“. Plicul prima zi are ca desen stema Principatelor și legenda 150 de ani de la nașterea lui Al. I. Cuza. În 1973 apare o marcă cu chipul domnitorului, prilejuită de împlinirea a 100 de ani de la moarte. Marca de 1,75 lei, executată în policromie, are ca desen în oval chipul domnitorului în costum militar, sub oval stemele celor două principate Moldova și Muntenia alături de o cunună de lauri iar ca inscripție „Alexandru Ioan Cuza. 1873-1973. 100 de ani de la moarte“. Tot în 1973 apare un întreg ce are ca desen o litografie după Alex. Asachi cu textul „Înfrățirea oștenilor din principatele Române - Milcov 21 aprilie 1859“. iar ca marcă poștală un timbru fix cu efigia domnitorului și text „100 de ani de la moarte“. Cu ocazia zilei mărcii poștale din 1976 apare pe o marcă, pentru prima și unica dată până acum, chipul doamnei Elena Cuza, reproducând un tablou de Theodor Aman. În 1979, la 120 de ani de la Unirea Principatelor Române, filiala A.F.R. Focșani organizează expoziția filatelică cu același nume. Cu ocazia acestei expoziții sunt emise două plicuri ocazionale și două ștampile ce marchează acest eveniment. Un plic și o ștampilă reprezintă monumentul unirii din Focșani, iar al doilea plic are ca desen casa memorială Ion Roată, iar ștampila reprezintă chipul lui. Poșta Română pune în circulație pe data de 22 iulie o marcă poștală, executată după un desen de Aurel Popescu, reprezentând două țărânci fluturând o eșarfă pe care scrie 24 ianuarie în fața arcului de triumf iar în fundal tricolorul românesc. Ca text „120 de ani de la unirea Principatelor Române 1859-1979“. Anul 1984 a prilejuit aniversarea a 125 de ani de la unirea Principatelor Române ce a avut loc în ianuarie 1859, act sprijinit atât de poporul român cât și de unii factori externi. Această sumă rotundă de ani, 125, a prilejuit și filateliei marcarea evenimentului prin apariția unei emisiuni formată de o coliță, în valoare de 10 lei, realizată în policromie. Desenul mărcii, ce a fost machetată de Aurel Popescu, este format din portretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza în dreapta imaginii, un scut ce cuprinde cele două steme ale Moldovei și Munteniei în stânga, iar în fundal tricolorul în formă de curcubeu. Pe banda coliței, în partea de sus, textul „125 de ani de la Unirea Moldovei cu Muntenia 1859-1959“, în partea de jos sub marcă cuvintele lui M. Kogălniceanu „Unirea e actul energic al întregii națiuni Române“, iar pe părțile laterale câteva motive populare. Cu această ocazie Cercul Filatelic Unirea din jud. Vrancea a emis un plic ocazional dedicat acestui eveniment reprezentându-l pe domnitor după o gravură a editurii Marvan și obliterat cu o ștampilă ocazională ce poartă chipul domnitorului. La București este emisă o ștampilă ocazională figurativă reprezentând chipul domnitorului în oval și purtând textul „125 de ani de la formarea statului național Român modern“ București 24.01.1994.

Urmează o perioadă destul de mare în care nici domnitorul dar nici actul unirii nu sunt înfățișate de nici o marcă poștală. În acest timp filatelia românească își îndreaptă atenția spre alți conducători și anume cei din perioada dacică. Datorită reformelor efectuate și a implicării lui în mai multe domenii ale statului face ca numele să-i fie legat de mai multe laturi culturale și statale și nu numai de cel de domnitor al principatelor. Astfel după revoluția Română din 1989 și revenirea la democrație putem spune că figura lui Alexandru Ioan Cuza este ceva mai prezentă în filatelie. Astfel în 1993 cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la înființarea artileriei Române moderne apare un set de 4 întreguri poștale din care unul poartă ca marcă poștală un timbru fix cu efigia domnitorului Al.I. Cuza. Tot în 1993 la Bârlad, societatea culturală Al.I.Cuza în colaborare cu Societatea Filatelică Tutova Bârlad, au emis un plic ocazional și o ștampilă figurativă ocazională cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la moartea domnitorului. În 1994 s-au împlinit 130 de ani de la înființarea Curții de Conturi marcat filatelic prin apariția unei mărci poștale, în valoare de 45 de lei, realizată în policromie. Desenul mărcii executat după macheta lui Cojoc Decebal îl reprezintă în medalion pe domnitorul Al.I.Cuza, un hrisov cu textul Curtea de Conturi a României 1864 -1994, un sigiliu domnesc și tricolorul românesc. În 2006 apare o coliță, dantelată numerotată cu roșu, ce marchează 10 ani de la înființarea Secției Române a Asociației Internaționale a Polițiștilor. Marca coliței îl reprezintă pe domnitorul Al. I. Cuza, fondatorul Poliției Române moderne, îmbrăcat în haine domnești. Pe manșeta coliței apare imaginea siglei I.P.A. (Internațional Police Association) ce a fost oferită de secția Română a acestei asociații. Cu Marca acestei colițe a fost realizată și o frumoasă carte maximă ce a fost obliteratedă cu ștampilă prima zi a emisiunii. Această coliță a fost machetată de Alexandra Anghelache și a fost pusă în circulație pe data de 07.10.2006.

Pe data de 15.06.2007 este pusă în circulație o serie compusă din șase mărci poștale și o coliță dedicată clădirilor vechi din capitală purtând denumirea de „Vechiul București”. Seria machetată de Mihai Vămășescu și Stan Pelteacu a fost tipărită offset în șase culori pe hârtie cromo gumată (Anglia). Pe valoarea de 1,60 lei este reprezentat vechiul Teatru Național, iar în oval dreapta sus domnitorul Al. I. Cuza, care a făcut ca teatrul să devină instituție publică de cultură. În cadrul emisiunilor filatelice premergătoare expoziției mondiale de filatelie EFIRO 2008 și aniversând „150 de ani de la apariția primelor mărci poștale Românești”, este pusă în circulație la data de 20.06 2008 o serie de șase mărci pe care sunt reproduse valori din primele emisiuni filatelice. Pe valoarea de 1 leu este reprodusă valoarea de 6 parale din emisiunea „Principatele Unite” și textul „prima emisiune de mărci poștale a celor două Principate”, pe valoarea de 2,40 lei este reprodusă valoarea de 2 parale din a doua emisiune Al. I. Cuza și textul „prima emisiune de mărci poștale cu efigie”. Mărcile sunt tipărite offset în 5 culori pe hârtie cromo gumată (Anglia) și a fost machetată de Mihai Vămășescu și Stan Pelteacu.

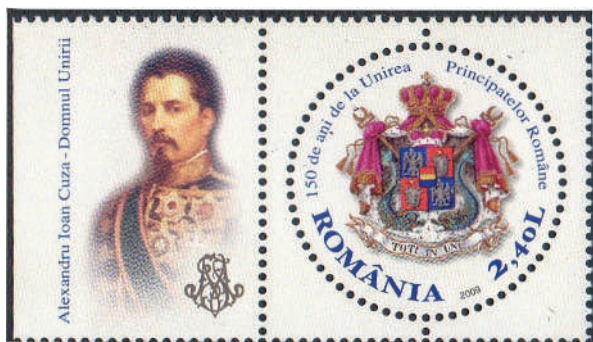
Tot în 2008 cu ocazia împlinirii a 600 de ani de atestare documentară a orașului Iași pe data de 26.iunie apare o serie de 4 mărci poștale și o coliță ilustrând clădiri emblematice ieșene. Marca de 3,10 lei reprezintă Muzeul Unirii clădire care a fost construită de Societatea Internațională a Polițiștilor între 1859 - 1862

a servit drept locuință domnitorului Alexandru Ioan Cuza, această marcă poate fi alăturată cu o vinieta ce poartă efigia domnitorului și textul „Primul domnitor al Principatelor Unite 1859-1866“. Cei 150 de ani de la unirea Principatelor Române au fost marcați de filatelia română printr-o marcă poștală perforată rotund ce reprezintă o variantă a stemei Principatelor Unite și textul „150 de ani de la Unirea Principatelor Române“. Prin detașare din coală marca poate fi alăturată cu un

TABS ce ilustrează portretul lui Cuza. Colița emisiunii poartă marca, perforată rotund, în colțul din stânga sus al ansamblului grafic, în dreapta sus se află efigia domnitorului iar între ele harta Principatelor pe care se află și însemnele heraldice a celor două regiuni. Pe banda laterală sunt scrise trei strofe din Hora Unirii. Mchetator al acestei emisiuni a fost același Mihai Vămășescu și a fost pusă în circulație la data de 24 .01. 2009. Ștampila prima zi a emisiunii are ca desen cele două steme ale Moldovei și cea a Munteniei încadrate de „Textul prima zi a emisiunii Focșani - Unirea Principatelor 150“ . Altă emisiune în care găsim chipul domnitorului este cea

dedicată împlinirii a 150 de ani de la înființarea Facultății de Drept a Universității din București. Emisiunea a fost pusă în circulație pe data de 25.11.2009 fiind tipărită offset în cinci culori pe hârtie cromo gumată (Anglia) și a fost machetată de același Mihai Vămășescu. Desenul mărcii reprezintă clădirea Universității în stânga iar în dreapta efigia domnitorului Al.I. Cuza, ca mod de prezentare este și un bloc cu două mărci plasate într-un încadrământ grafic în care apar clădirile Facultății de drept și cea a Universității București.

În anul 2008 poșta Republicii Moldova pune în circulație o emisiune filatelică, intitulată „Domnitorii Moldovei” formată din șase mărci poștale și ocolită, realizată în policromie pe hârtie cromo gumată. Pe colită, care este despărțită prin perfor în șase părți egale, în partea de sus se află marca care îl reprezintă pe domnitorul Alexandru Ioan Cuza având în partea de jos înscrisii anii de domnie și stema Moldovei. În 2009 poșta republicii Moldova a editat un set de 6 întreguri poștale dedicate domnitorilor Moldovei cu ocazia împlinirii a 650 de ani de la întemeierea statului Moldovenesc. Unul din aceste plicuri este dedicat domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Reprezentarea domnitorului și a actului unirii destul de sărac în filatelie a fost completat cu brio de celelalte ramuri, marcofilia și maximafilia. Filатели și asociații filatelice din mai multe județe ale țării, dar în special Bârlad - locul nașterii, Iași - orașul unde a fost ales pentru prima dată domn, București - unde a fost ales domn al Principatelor și nu numai, au dat o atenție mai deosebită acestui subiect prin emiterea de plicuri ocazionale, cărți maxime, și ștampile figurative ocazionale.

Cu ocazia sărbătorilor dedicate a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române, are loc la Paris expoziția Filatelică „Napoleon al III-lea și Principatele Unite” în Organizarea Academiei Mondiale de Filatelie, Federația Filatelică Română și Asociația Franța - România. Cu acest prilej poșta franceză a editat trei întreguri dedicate acestui eveniment și o ștampilă ocazională. Pe unul din plicuri și pe ștampilă este reprezentat efigia lui Napoleon alături de harta Principatelor.

Urmând cursul firesc al evenimentelor istorice, după Unirea Principatelor Române din 1859, instituțiile administrative și politice ale celor două state românești trebuiau unificate. Acest fapt se va întâmpla după trei ani, pe 24 ianuarie 1862, când cele două Adunări, ale Moldovei și Țării Românești, încep să funcționeze ca organ legislativ unic. În luna martie a anului 1862 este legiferată unificarea administrațiilor poștale din cele două Principate, iar noua structură începe să funcționeze efectiv în luna august a aceluiași an, la București, sub denumirea „Direcția Generală Unificată a Poștei”. Tariful poștal avea

ca obiectiv principal reducerea taxelor poștale ca urmare a creșterii traficului de corespondență și introducerea taxelor unice pentru întreaga țară, indiferent de distanță. Cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la înființarea Direcției Generale de Poștă unificată din România, Romfilatelia introduce în circulație, începând cu data de 24.09.2012, o emisiune de mărci poștale dedicată acestui eveniment la data de 24 septembrie 2012. Timbrul cu valoarea nominală de 1,00 lei reproduce imaginile celor trei mărci poștale ale emisiunii „Principatele Unite”, apărută în 1862. Cu acest prilej Asociația Filateliștilor din București a realizat un plic și o ștampilă ocazională pentru a marca evenimentul. Plicul reprezintă efigia domnitorului, cele trei mărci ale emisiunii din 1862 și în plan secund o carte poștală reprezentând un poștalion.

Înființarea Ministerului Afacerilor Străine al Principatelor Unite prin decretul domnesc din 27 iulie/8 august 1862 a marcat intrarea într-o nouă etapă a statului român modern, în raporturile sale cu statele europene. Apostol Arsache a fost primul ministru de externe al României, după unirea administrativă a celor două Principate, înfăptuită la 24 ianuarie 1862, dar alături de

el trebuie amintiți Vasile Alecsandri, primul titular după Unirea de la 24 ianuarie 1859, și Mihail Kogălniceanu, cel ce va fi de câteva ori ministru de externe, în momente cheie ale istoriei României secolului XIX. În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza a fost reorganizată agenția diplomatică de la Constantinopol și au fost întemeiate agențiile diplomatice de la Paris (1860) și Belgrad (1863). Cu ocazia împlinirii, în 2012, a „150 de ani de la înființarea Ministerului Afacerilor Externe“, Romfilatelia introduce în circulație o emisiune de mărci poștale dedicată acestei aniversări.

După Unirea de la 24 ianuarie 1859, numeroasele negocieri purtate cu Imperiul Otoman se soldează în noiembrie 1861 cu recunoașterea Unirii Principatelor într-un singur stat, cu acordul puterilor garante, dar numai pe timpul vieții lui Alexandru Ioan Cuza. Proclamația din 11 decembrie 1861 aduce la cunoștință populației Principatelor acest prim succes obținut. După acest moment, cele două Adunări Elective se reunesc, în ianuarie 1862, la București, într-una singură, iar cele două guverne demisionază pentru a permite formarea guvernului unic, primul guvern al României, nume sub care este cunoscut din acel moment teritoriul Principatelor Unite.

Tot în această ședință se stabilește ca orașul București să devină capitala țării. Cu ocazia acestei aniversări, Romfilatelia introduce în circulație emisiunea de mărci poștale „150 de ani – București, Capitala României“ la data de 03 februarie 2012.

Societatea Filatelică Tutova Bârlad a realizat un plic și o ștampilă dedicate acestui eveniment. Plicul reprezintă chipul domnitorului și casa memorială în care Cuza a văzut lumina zilei.

Acum 150 de ani, printre inițiativele domnitorului Alexandru Ioan Cuza de a consolida tânărul stat al Principatelor Unite se număra și aceea de a pune ordine în finanțele publice ale țării. Astfel, ca urmare a unui proiect al lui Nicolae Rosetti-Bălănescu de înființare a unei case de economii, domnitorul Cuza aprobă legea de înființare a Casei de Depuneri și Consemnațiuni, la 24 noiembrie 1864. Cu ocazia împlinirii a 150 de ani de istorie bancară pe teritoriul României, Romfilatelia introduce în circulație emisiunea aniversară de mărci poștale 150 de ani de la înființarea CEC, recunoscând astfel rolul jucat de către această instituție în consolidarea sistemului bancar românesc și dezvoltarea economică a țării. Pe timbrul emisiunii cu valoarea nominală de 8,10 lei este reprezentată imaginea contemporană a clădirii Palatului CEC. Pe unul din tabsurile marcii apare chipul lui Cuza. Tot cu această ocazie Asociația Filateliștilor din București realizează un plic și o ștampilă filatelică ce poartă data de 24 noiembrie 2014. Plicul reprezintă frontonul de la intrarea în clădire unde se află și ceasul iar în prim plan chipul domnitorului.

Prin decretul 765 din 4/16 iulie 1864, domnitorul Alexandru Ioan Cuza promulga hotărârea de înființare a Universității din București. În acea vreme, Mihail Kogălniceanu era prim-ministru, iar poetul Dimitrie Bolintineanu îndeplinea funcția de ministru pe problemele Instrucțiunii Publice. De remarcă faptul că prin prevederile Legii Instrucțiunii Publice, învățământul primar devenea general, gratuit și obligatoriu. Cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la înființarea Universității din București, Romfilatelia pune în circulație o emisiune de mărci poștale formată dintr-o marcă poștală cu valoarea nominală de 8,10 lei și o colită dantelată, având marca poștală cu valoarea nominală de 14,50 lei. Marca

La 20 martie 2013, cu ocazia celei de a XXXII-a ediție a Zilelor Cuza sărbătoare dedicată nașterii domnitorului,

poștală a seriei reproduce o imagine de epocă a clădirii Universității, având în plus, față de fațada actuală, vulturul sculptat în piatră de Rusciuk și alegoria cu subiect tematic zeița Minerva. Marca poștală a coliței dantelate prezintă proiectul arhitectonic de ansamblu al edificiului Universității realizat în acuarelă de arhitectul Alexandru Orăscu. Alături de marca poștală, o vinieta reproduce un portret al primului rector Gheorghe Costaforu.

Fundalul coliței adaugă compoziției grafice câteva elemente de arhitectură și facsimilul actului de înființare. În coala mica de marci se afla și un tabs ce reprezintă chipul Domnitorului Cuza. Acest eveniment este marcat și de Asociația Filateliștilor din București prin realizarea unui plic și a unei ștampile filatelice purtând data de 16.07.2014. Plicul reprezintă chipul domnitorului și cel al primului rector al Universității alături de actele de înființare.

La inițiativa domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în anul 1864, urmare a unui plebiscit (23-26 mai / 4-7 iunie), românii s-au pronunțat asupra unui document care prevedea instituirea unei noi Camere parlamentare,

alături de Adunarea Deputaților. În cadrul acestui sistem bicameral, primul Senat al României a funcționat ca un factor de echilibru între puterile statului. Componenta sa adăuga la așa ziișii membri de drept (capi ai bisericii și șefi ai unor autorități publice), membri numiți de domnitor (reprezentanți ai județelor și înalți funcționari de stat). Romfilatelia are ocazia să introducă în circulație emisiunea de mărci poștale dedicată acestui eveniment, având titlul „Senatul României, 150 de ani”. Timbrul emisiunii, cu valoarea nominală de 1,00 lei reproduce emblema Senatului României și respectiv, clădirea Palatului Parlamentului, în care se află sediul actual al Senatului.

Pe timbrul din colița dantelată, cu valoarea nominală de 14,50 lei, emblema Senatului României este încadrată într-un dublu perfor, iar fundalul coliței ilustrează un fragment din Monitorul Oficial în care a fost reproducă cuvântarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza la deschiderea primei sesiuni a Senatului României, imaginea primului sigiliu al Senatului, cărora li se alătură vederea de ansamblu a Palatului Parlamentului. Stelele figurate pe fundalul manșetei coliței fac trimitere către Uniunea Europeană, organism din care România face parte din ianuarie 2007.

Promotor al unor transformări progresiste, precum Reforma Agrară sau Reforma Învățământului, în scurt timp de la înfăptuirea Unirii Principatelor, la 24 ianuarie 1864, domnitorul Alexandru Ioan Cuza promulga noua lege de înființare a Curții de Conturi, instituție care prelua toate dosarele și registrele fostului Minister de

Control. Competența Curții de Conturi cuprindea în principal prevederi legislative de inspirație europeană, regăsite în practica Belgiei. În decretul de promulgare a Legii de înființare a Curții de Conturi este definit rolul acestei instituții ca “voind a da o garanție mai mult țării despre dorința noastră ca întrebuințarea banilor publici să fie supusă unui control, pe cât de serios, pe atât de neatârnat de orice bănuiele de înrâurire din partea agenților însărcinați cu manipularea bugetului.” La ceas aniversar, Romfilatelia introduce în circulație, la 06 iunie 2014, emisiunea de mărci poștale 150 de ani de la înființarea Curții de Conturi a României, alcătuită din trei valori. Marca poștală cu valoarea nominală de 2,40 lei ilustrează sigla Curții de Conturi a României. Pe timbrul coliței emisiunii și pe cel al seriei, cu valoarea nominală de 4,50 lei, este prezentată imaginea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în timpul domniei căruia s-a emis decretul de înființare al Înaltei Curți de Conturi.

Cu ocazia împlinirii unui secol și jumătate de la semnarea, în iunie 1864, de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, a decretului de înființarea Școlii de Belle Arte din București, Romfilatelia are prilejul de a introduce în circulație emisiunea de mărci poștale „150 de ani de la înființarea Universității Naționale de Arte”. Timbrul din colița emisiunii, având valoarea nominală de 8,10 lei, îl ilustrează pe Theodor Aman, unul dintre cei care au pus bazele unui învățământ artistic de ținută academică la București. Aman este primul artist român cu studii

complete la Ecole des Beaux – Arts, Paris, devenind modelatorul vieții artistice moderne din București, inițiatorul Expoziției Artiștilor în Viață. Pe manșeta coliței este ilustrată o imagine veche din atelierul maestrului George Demetrescu Mirea, în care pictorul profesor este înconjurat de elevii clasei sale de pictură în 1921. Era șeful secției de pictură, profesor titular și director al Școlii de Arte Frumoase din București. Data punerii în circulație a acestei serii 28 mai 2014.

Asociația Filateliștilor din București au marcat acest eveniment printr-un plic și o ștampilă ocazională la data de 06 octombrie 2014. Plicul reprezintă chipul lui Cuza alături de cele ale lui Th. Aman și Ghe. Tattarescu.

Romfilatelia introduce în circulație, pe data de 07 septembrie 2015, emisiunea de mărci poștale Descoperiți România, Moldova, ce face parte din amplul proiect de promovare a tezaurului fiecărei regiuni a țării. Unirea Principatelor Române l-a avut ca personaj central pe Alexandru Ioan Cuza, el însuși moldovean, născut la Bârlad în 1820. Cuza a aparținut clasei tradiționale de boieri din Moldova, fiind fiul ispravnicului Ioan Cuza și

primind o educație europeană ce l-a pregătit pentru a deveni ofițer în armata moldovenească și a ajunge la rangul de colonel. Timbrul cu valoarea nominală de 9,10 lei este dedicat Palatului Alexandru Ioan Cuza de la Ruginoasa și domnitorului Al. I. Cuza.

Continuând seria de emisiunilor de mărci poștale aniversare dedicate orașului București, Romfilatelia

introduce în circulație pe data de, 20 septembrie 2017, emisiunea 155 de ANI, BUCUREȘTI, CAPITALA ROMÂNIEI. Aceasta este alcătuită dintr-un timbru și o coliță dantelată. București, la fel ca și capitala Moldovei, Iași, a fost una din arenele luptei unioniștilor pentru făurirea României moderne. Aici s-au ținut, în 1857, sesiunile Adunării ad-hoc a Țării Românești, și tot aici s-a materializat în ianuarie 1859, izbânda națiunii: alegerea lui Alexandru Ioan Cuza drept domn al Moldovei și domn al Țării Românești. Recunoașterea unirii celor două teritorii românești de către Imperiul Otoman, la sfârșitul lui 1861, este urmată de reunirea celor două Adunări Elective într-una singură, în ianuarie 1862, la București și de formarea guvernului unic, primul guvern al României, nume sub care este cunoscut din acel moment teritoriul Principatelor Unite. Colița emisiunii, având valoarea nominală de 16 lei, ilustrează portretul lui Alexandru Ioan Cuza. În timpul domniei sale, la data de 24 ianuarie 1862, în mod oficial, Bucureștii au devenit Capitala Principatelor Unite Române.

Domnitorul este văzut din semiprofil, purtând Constituția în mână. În plan secund, un interior de palat, cu colonete și accesorii de epocă. Medalionul, cu figurine antropomorfe, în număr de 4, reprezintă femei și bărbați în portul specific sec. XIX și Coroana cu simbolul heraldic al Principatelor Unite.

Cu ocazia aniversării Unirii Moldovei cu Muntenia, în 1859, Romfilatelia introduce în circulație emisiunea de mărci poștale Unirea Principatelor Române, 160 de ani. Colița dantelată a emisiunii, cu valoarea nominală de 28,50 lei, este ilustrată cu o litografie care prezintă deschiderea lucrărilor Adunării Legislative a Principatelor Unite (29 februarie 1860), în prezența lui Alexandru Ioan Cuza, alături de un portret al domnitorului și stemele Moldovei și Țării Românești. Între coarnele bourului de pe stema Moldovei se regăsește o stea perforată, care reprezintă un element de siguranță al timbrului. Unirea

Principatelor, a fost primul proiect de țară realizat de patrioții români. Idealul unirii a fost formulat de elitele politice și intelectuale educate în marile orașe vest-europene, la începutul secolului al XIX-lea. Primii pași concreți au fost realizați în timpul Revoluției de la 1848, când s-a realizat o uniune vamală între Moldova și Țara Românească, în timpul domniilor lui Mihail Sturdza, respectiv Gheorghe Bibescu. Pe plicul „prima zi” este redată Proclamația lui Alexandru Ioan Cuza către Adunarea Electivă a Țării Românești (10 februarie 1859), în care domnitorul se referă la semnificația Unirii. Documentul este validat cu sigiliul Principatelor Unite și semnătura autografă a domnitorului. Pe ștampila „prima zi” sunt reproduse elementele emisiunii de mărci poștale „Principatele Unite” (1862), respectiv stemele Moldovei și Munteniei și goarna poștală.

Bibliografie:

Marcel Dănescu, Filatelia de la A la Z, București, 1986.
Gh. Tudor, Catalogul mărcilor poștale, București, 2009.
Colecția personală.
www.romfilatelia.ro

O carte document despre jalea și eroismul unui neam

Valeriu LUPU

„Pentru România Mare, vă ordon treceți Prutul!”

Ion Antonescu

Ori de câte ori deschid o carte despre istoria neamului mă întreb; în ce măsură cele descrise în acea carte corespund adevărului istoric, în ce măsură sunt conforme realităților trăite de o națiune sau un popor prin evocarea unor evenimente, nu rareori cruciale, în evoluția lui istorică. Dacă despre Primul Război Mondial istoria noastră, în sfârșit, se apropie de adevăr, despre locul și rolul României în cel de al II-lea război mondial suntem încă departe de adevăr.

Să fie timpul insuficient pentru a cunoaște istoria adevărată? Să fie presiunea unor interese străine poporului nostru care apasă greu asupra adevărului istoric? sau lașitatea și malonestitatea celor îndrituiți să prezinte realitățile timpului la adevărata lor valoare și semnificație. Istorici de renume precum Dan Berindei sau Dinu C. Giurăscu, elevi devotați și produși de excepție a școlii alogenului Mihail Roller, ne-au sufocat cu mistificările lor în timp ce istorici ca Gheorghe Buzatu li sau înăbușit vocile. Mai mult, fiecare istoric de oarecare notorietate se simte obligat să prezinte propria variantă a Istoriei României, pretinzând-o ca originală și adevărată, dacă nu chiar sinceră, nu rareori gafând lamentabil atunci când este vorba de momente delicate sau cu impact asupra destinului acestui popor. O curiozitate greu de explicat este și cea a manualele școlare care prezintă trunchiat, sau eronat prin omisiune istoria țării, ca și cum nu istoria neamului este cartea de căpătâi a oricărui popor sau națiune.

Mistificările au mers până acolo încât marii eroi ai neamului au fost condamnați ca trădători, iar trădătorii ridicați la rangul de eroi. Bestia roșie, care avea ca scop dispariția acestei națiuni așa cum preconizau marii ideologi ai comunismului Frederich Engels și Karl Marx, avea să ridice ura și instinctele primare la rang și stil de viață menit să distrugă poporul din interior prin vrajbă și crimă. Și atunci unde este Institutul de Istorie, unde este Academia Română, întâmplător condusă astăzi de un istoric, ca printr-un efort comun cu a celor de specialitate să elaboreze o istorie în concordanță cu adevărurile existențiale ale acestui popor risipind variantele periculoase, răuvoitoare și inoportune de tipul Lucian Boia sau ale istoricilor maghiari a căror versiune s-a propagat până și în curricula școlară.

Se pare că a trecut suficient timp de la Primul Război Mondial ca unele mari sdevăruri să poată fi spuse deschis cum ar fi marea trădare a liberalilor, taxați încă de Eminescu ca "patrioți de ocazie" sau "stârpitori cu gura largă", autorii "monstruoasei coaliții" orchestrată de I. C. Brătianu și C.A. Rosetti pentru detronarea domnitorului pământean Alexandru Ioan Cuza, făuritorul României moderne, sau semnatarii păcii de la Buftea prin urmașul

lui Brătianu Ion I C Brătianu și Alexandru Marghiloman, cel mai umilitor tratat semnat vreodată în istoria acestui popor conform căruia, pe lângă alte clauze înjositoare, noi trebuia să ieșim din robia germană de abia în 2018. Adăugăm acestora și excluderea delegației române de la tratativele de pace de la Paris pentru că Brătianu juca la două capete.

Se pare că a trecut suficient timp pentru ca să se recunoască marile merite ale Reginei Maria, ale mareșalului Averescu, ale regelui Ferdinand, ale eroilor Marii Uniri din Basarabia, Bucovina și Transilvania, pe care comuniștii aveau să-i extermine până la unu. Dar nu a trecut suficient timp pentru a vorbi deschis despre uzurpatorul și tiranul Carol al II-lea, care a disprețuit profund poporul și țara aceasta, a cărui politică dictatorială a dus la pierderea unei treimi din suprafața țării deschizând drumul dictaturilor care s-au dovedit dezastruoase pentru țară. Deasemenea despre trădarea lui I. Gh. Duca, care avea să-l coste viața pe peronul gării din Sinaia, despre fatidica zi de 23 august 1944 când regele Mihai I îl arestează pe Conducătorul Statului Ion Antonescu și ordonă încetarea ostilităților împotriva Uniunii Sovietice fără armistițiu, acțiune care a costat România trei săptămâni de haos și vandalism, 150.000 de soldați și ofițeri duși în prizonieratul bolșevic, decorarea regelui, drept răsplată, cu cea mai înaltă distincție sovietică, ordinul Pobeda cu diamante, ca apoi abdicarea să fie o atitudine *forțată, justificată și necesară* (?).

Personalități și nume de referință, evenimente și schimbări de situație sau atitudine, au fost răstălmăcite după cum a bătur vântul istoriei și interesele politice de conjunctură. Nici astăzi lucrurile nu s-au schimbat. România este încă sub oprobiul perioadei 1940-1944, asupra căreia blamul istoriei trebuie afirmat și menținut în mod interesat, fără a se ține cont, decât în treacăt, de enormele sacrificii ale acestui popor pentru ași salva ființa națională.

Nimeni nu mai stă să cântărească astăzi că perspectiva istorică imediată a României anului 1940 nu avea decât două alternative, ori soarta Poloniei dacă nu realiza acea alianță nedorită cu puterile Axei care făceau jocul în Europa, sau statutul de aliat care oferea oarecare libertate și un licăr de speranță pentru recuperarea teritoriilor pierdute. Regimul Antonescu a optat pentru această ultimă variantă care părea la vremea aceea mai puțin nefericită, pentru că garanta menținerea României ca stat în pofida ciuntirii graniței de vest la presiunea maghiară, prin dictatul de la Viena și graniței de est și sud prin tratatul Ribentrop Molotov nenedenunțat de România nici până astăzi

lată contextul în care apare cartea profesorului Dumitru V Marin, cunoscut om de cultură și de presă din ținuturile moldave, sub titlul "Jale și eroism românesc la Cotul Donului...și după" tipărită la Editura PIM, Iași, 2019. O carte document în care autorul se abține în a face comentarii, decât succint, motivându-și atitudinea prin dorința de a readuce în memoria colectivă fapte, trăiri și întâmplări tragice legate de marea tragedie națională care a însemnat cel de al doilea război mondial, prin relatările celor care au dus de fapt războiul, soldatul român în tranșee, în atac sau în retragere, în refacere sau în prizonierat, pe frontul de est sau de vest, în care moartea, suferința, oboseala până la epuizare, mizeria și boala, frigul și foamea, frica și spaima îl însoțeau în fiecare moment. Suferința celor rămași acasă; copii, bătrâni, femei, grija pentru animale, acareturi și mai ales barbaria ocupantului, atunci când soarta războiului s-a întors, sporeau durerea celui care trebuia să înfrunte nenorocirea războiului. Nu rareori din aceste stări disperate au apărut adevărate fapte de vitejie în care curajul și inteligența unor ostași sau comandanți reușeau adevărate minuni.

e-mail: revistaelanul@gmail.com
<http://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: Marin Rotaru

Redactor-șef adjunct: Cristian Onel

Redactori corespondenți:

prof. univ. dr. **Vlad Codrea**,

Univ. „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. univ. dr. **Ștefan Olteanu**, București

asist. univ. dr. **Bogdan Rățoi**,

Univ. „Al. I. Cuza Iași”

Dan Ravaru, Vaslui

Corneliu Bichineț, Vaslui

Mircea Coloșenco, București

dr. Arcadie M. Bodale, Vicovu de Sus

Serghei Coloșenco, Bârlad

dr. Laurențiu Chiriac, Vaslui

Prof. dr. Janeta Maria Iuga, Timișoara

dr. Sorin Langu, Galați

ISSN: 1583-3593

Tehnoredactare: Bogdan Artene
 Tipar: SC Irimex SRL Bârlad

Autorul cărții are șansa și chiar privilegiul de a întâlni în periplul său reportericesc, supraviețuitori în preajma respectabilei vârstei centenare, a căror mărturii sunt cu adevărat cutremurătoare fără ca trecerea anilor să le diminueze nota lor tragică. Oameni simpli, chemați sub arme și trimiși în vâltoarea războiului pentru a recupera ceea ce România pierduse prin nesăbuiința unui tiran străin de țară, într-o epocă în care tiranii Europei își dădeau mâna pentru reîmpărțirea ei. "Când cei mari se înțeleg cei mici trebuie să se teamă" spunea cu îndreptățire un înțelept, de aici și deruta acelor timpuri.

"Să nu creadă cineva că mi-s dragi nemții, dar au trecut victorioși prin toată Europa, iar pe noi ne desființau dintr-o suflare și ne luau tot. Ca aliați eu dau cât mai puțin din avuția țării, inclusiv din petrol, din produsele agricole, mă pot mișca mai liber, pot face mai multe decât sub regim de ocupație. Cu ungurii în spate ne puteam desființa ca țară. Cu ei, cu nemții, poate dobândim Basarabia" își justifica Ion Antonescu atitudinea sa într-o Europă în care evenimentele se precipitau (pg 13).

Fără această alianță România ar fi avut soarta Poloniei; desființarea ca stat, masacru (asemănător celui de la Catin) pentru ofițerii armatei și internarea în lagăre de muncă a soldaților și gradelor inferioare, ca să nu mai vorbim de exodul către România și odiseea tezaurului Poloniei prin gările României. Se adăugau acestor îngrijorări și speranța mărturisită a reîntregirii țării și în egală măsură prezervarea bogățiilor țării. "Pentru România Mare, vă ordon treceți Prutul". Ce a urmat? Victorie plătite prea scump la forțarea Prutului, la Țiganca, la Odessa, la Kletkaia, la Cotul Donului și la Stalingrad și dezastrul care i-a urmat cu distrugerea aproape completă a două armate (Armata a III-a și Armata a IV-a) care, plasate neispirat, au trebuit să se desfășoare pe un front prea larg pentru puterile lor de acoperire (150 km, respectiv 300 km) (pg 23). Totul avea să înceapă pe 19 noiembrie 1942 când, după o înaintare în forță, trupele Axei vor fi oprite la Cotul Donului și Stalingrad după care a urmat dezastrul (Vasile Șoimaru pg 22). Deviza "fraților, scapă cine poate" (pg 27) era pe buzele tuturor chiar și a comandanților.

Eroii supraviețuitori; Vasile Marin, Vasile Cogean, Vasile Cernat, Vasile Șoimaru, Neculai Mocanu, Gheorghe Voiculescu, Nică Paiu, Minu Poede povestesc cu durere, într-un limbaj neaș moldovenesc, despre acele vremuri de groază pentru oștean, jale pentru cei rămași acasă și restriște pentru țară.

Oameni simpli, tineri sau maturi, căsătoriți sau nu, cu familii și copii rămași acasă aveau să îndure adevărate chinuri ale iadului în tranșee, în confruntarea cu inamicul, în focul luptelor și canonadelor, înfruntând frigul, foamea, mizeria, dar mai ales spaima morții care pândea de pretutindeni și mai ales disperarea de a se salva din care izvorau adevărate acte de eroism (pg 28). "În jurul nostru de colo-colo umblă soldați scofâlciți – slabi, oboșiți, nebărbieriți, murdari de glod. Uniformele sunt zdrențuite, mantalele la fel. La orice pas întâlnești pansamente la cap mâini și picioare – fața medicului exprimă disperare. Necătând la slăbiciunea fizică evidentă, muncesc, construiesc blindaje, beschiile răsună, topoarele strălucesc. Alții taie lemne; este nevoie de o sumedenie pentru a încălzi bordeiele săpate în pământul înghețat și pentru a topi gheața de pe pereți" este consemnarea doctorului neamț Helmut Welz (pg 25).

În suferința lor, deși erau marcați fizic până la epuizare și pregătiți psihic pentru moartea pe care o înfruntau în fiecare zi, sunt aproape unanimi în a recunoaște și suferința inamicului, fără a-i ierta excesele la care cotropitorii au supus populația românească după ruperea frontului Iași-Chișinău. Dincolo de eroismul și actele de bravură episodică, generate de

**Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru
 Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

dramatismul războiului, dominanta mărturisirilor eroilor supraviețuitori este jalea și suferința în care nu-și are locul decât licărul de speranță în ajutorul lui Dumnezeu. *"Stăteam ghemuiți cu arma la picior, cârciți de mocirla de pe fundul tranșeelor, apa zmârcăia în bocanci la fiecare mișcare a picioarelor. În aceste condiții, moartea acționa în fiecare ceas, în fiecare zi, fără intervenția inamicului"* (pg 37).

Retragerea și drumul spre țară, după ieșirea din încercuire, nu a fost mai puțin dramatică *"Să te retragi în plină noapte, pe un ger cumplit care încremenea totul în jurul său și cu inamicul în spate (...) în bezna nopții în vuetul vântului, departe de țara mea, departe de satul meu, departe de casa părintească! Ochii lăcrimau, lacrimile înghețau pe obraz, vântul ne biciuia fără milă.. Picioarele atârnav grele ca plumbul, amorțeau, nu le mai simțeam. Cu țurțurii de gheață pe obraz, pe bărbie, pe mustăți ne deplasam mai departe* (pg 40). Să adăugăm represaliile din partea localnicilor, vânătoarea din partea partizanilor (pg 71) și umilința retragerii ca și calvarul lagărelor de prizonieri care, pentru unii, a durat mai mult decât războiul dacă au mai ajuns vreodată să se întoarcă acasă.

Atmosfera și calvarul prizonieratului ni-l descrie Gheorghe Voiculescu, unul din eroii cărții care a făcut tot războiul din est, dar a fost luat prizonier din țară după 23 august 1944 și dus în Asia Centrală, Dombas și Novokrematorskaia "ca să repare ce au stricat" până în 1948 când s-a întors acasă În total patru ani de război și patru ani de prizonierat. Dar parcă pentru a face diferența autorul reproduce jurnalul din prizonierat al locotenentului învățător Tache Brumă, căzut prizonier la germani în septembrie 1944 în misiune fiind la Moldova Nouă și internat în lagărul de la Wuzetz – Wastrau. (pg 117-194). În acest jurnal este descrisă cu lux de amănunte viața din lagăr; cu restricțiile și libertățile ei, cu posibilitatea de mișcare, exprimare, informare și opinie, cu rația de hrană, cu activitatea culturală și conferințele săptămânale, cu condițiile de cazare și relația de respect din partea comandantului lagărului căpitanul Virt.

Aflăm de la el de organizarea Armatei Naționale Române sub comanda generalului Platon Chirnoagă (membru al Guvernului Național Român de la Viena în calitate de ministru de război) la care o parte din ofițerii din lagăr au aderat. Menirea acestei structuri militare și organizări politico-administrative era să apere independența României care, în pofida imensei jertfe pe frontul de vest (peste 300.000 de soldați și ofițeri), nu a primit statutul de țară învingătoare, deși a participat efectiv la eliberarea Ungariei, Poloniei și Cehoslovaciei.

Asta și pentru faptul că după al doilea război mondial România nu a avut o personalitate de talia reginei Maria capabilă să-i apere interesele și să-i schimbe cursul istoriei. Mai mult, la finalul jurnalului răzbate o anumită recunoștință și prețuire pentru mărinimia și curtoazia tovarășilor din comandamentul sovietic de ocupație de la Wustrau care au și participat la ceremonia prilejuită de ziua națională a României (10 mai).

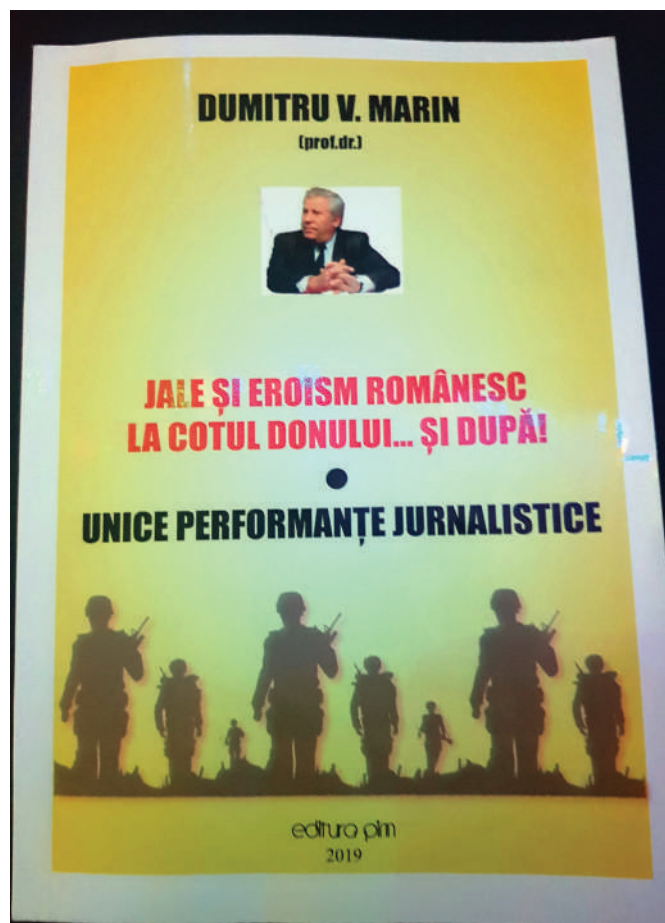
Bănuim că viitorul său la înapoierea în țară va fi fost altul decât a celor care au luptat pe frontul de est și care au fost discriminați în viața socială (pg 87). Totuși

"Cu sufletul schilodit" au rămas majoritatea celor care au suferit, capitol în care este admirabil redat prin interviul lui Minu Poede care își amintește grozăviile rostogolirii bolșevicilor peste țară și crunta dezamăgire care a urmat, lumea fiind convinsă că țara a fost vândută (pg 208). "A fost și un mai apoi" capitol absolut necesar care să completeze calvarul început odată cu trecerea trupelor sovietice, foametei din 1946-1947, ocupației sovietice și tot ce a mai urmat ca urmare a noului regim (pg 210).

Cu toate acestea, eroi au fost și cei care au căzut în est și cei care au căzut în vest, pentru că toți au făcut-o cu gândul la țară și la neam, iar astăzi nu se regăsesc decât în locurile de jale, meditație și amintire, adică cimitirele eroilor și pomenirile liturgice din ritualurile bisericilor și mănăstirilor noastre. Este și titlul capitolului cu care această carte de istorie trăită se încheie, a cărei stil reportericesc este mai mult decât convingător prin îndemnul său la meditație.

Asemenea evocări s-ar putea constitui și într-un îndemn pentru cei care scriu istoria, că participarea României la cel de al doilea război mondial ar trebui reevaluată și reconsiderată în contextul realităților istorice și nu pe criteriile subiectiv-ideologice sau conjunctural politice, măcar și pentru memoria celor mulți și tăcuți care au căzut pentru țară, neam, credință, familie și copii, realizând acel trecut pe care istoria unui neam se sprijină. Pentru că o țară sau neam fără trecut nu are viitor, oricât de promițător și seducător ar fi prezentul.

Este o carte care trebuie citită, pentru conținutul ei, pentru valoarea și autenticitatea ei și mai ales pentru mesajul ei că războiul înseamnă jale, moarte și suferință, realități crude în fața cărora orice virtute pălește.

CIRCULAȚIA MONEDELOR ÎN MOLDOVA ȘI ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI RUȘO-TURC (1806- 1812)

Marian BOLUM

La începutul secolului al XIX-lea circulația monetară din Principate se desfășura în condiții dificile datorită lipsei unei monede naționale și existenței pe piață a numeroase monede străine: piasru turcesc, monede de 20 de kreutzeri, jumătatea de imperial, 50 de copeici și rubla rusească, talerul de Prusia, mahmudeua, icosarul, ducatul unguresc, moneda de 20 de franci, ducatul/galbenul austriac, ducatul olandez, lira sterlină, ș.a.

În această perioadă circulau în Principate peste 80 de semne monetare diferite ca aliaj și sistem ponderal, ceea ce a determinat o gravă dezordine în circulația monetară. În același timp, o parte din moneda aflată în circulație este din metal comun cu valoare intrinsecă inferioară celei de schimb. Mai mult, fluctuațiile numeroaselor cursuri de schimb favorizau speculațiile comerciale, ceea ce însemna pierderi importante pentru populație, prin diferența de curs, dar și pentru stat, în special în relațiile cu puterea suzerană față de care aveam de făcut diverse deconturi sau plăți. Datorită necesității realizării plăților în moneda cerută de creditor (visteria statului, de exemplu, nu primea monede turcești, ci doar piese de bună calitate) crește importanța economică a zarafilor, care vor folosi cursul de schimb al diverselor monede pentru realizarea unor operațiuni speculative.

Leul de calcul, divizat în 40 de parale, nu putea reglementa circulația monetară în Principate, în condițiile în care nu exista o singură monedă în circulație. Prețurile erau exprimate în lei sau parale de calcul, însă plata se realiza cu monedele existente în circulație.

Practica introducerii de monedă cu titlu inferior pentru aprovizionarea trupelor străine aflate în Principate continuă și în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

În 1806 Principatele sunt ocupate, din nou, de Imperiul Țarist, ceea ce determină declarația de război a Imperiului Otoman¹. Domnitorii fanarioți sunt înlăturați de la domnie, este instaurată administrația rusească, iar resursele economice ale Principatelor sunt mobilizate pentru aprovizionarea trupelor rusești. Cursul rublei rusești de argint față de leul de calcul este ridicat de la 2 lei și 25 de parale la 3 lei și apoi la 3 lei și 24 de parale, ceea ce determina creșterea sumei plătite de Principate pentru întreținerea administrației ruse de la 33.337,5 lei în 1808 la 405.504 lei în 1812².

În condițiile în care se constată că rubla de argint este exportată din Principate, datorită valorii sale intrinseci mai mari, pentru a fi transformată în alt tip de monedă sau în obiecte de podoabă, se urmărește adoptarea unor măsuri care să limiteze aceste acțiuni. Măsurile adoptate, interzicerea scoaterii rublelor din Principate, creșterea cursului sau intensificarea controalelor la vami, nu au efectul scontat. În aceste condiții s-a hotărât ca pentru cheltuielile de război din Principate să se bată „lei” identici cu cei turcești (aveau o calitate inferioară rublelor), care să înlocuiască rublele rusești de argint de pe piață. Astfel, în timpul războiului ruso-turc din 1806-1812 este bătută o monedă de argint la Sankt Petersburg, ce imita „lei” turcești, ce a fost utilizată în locul monedelor rusești de argint. Deși păreau aproape identici cu kurușii turcești existau unele diferențe în ce privește aspectul general. Prima serie este mai strălucitoare. Maniera de gravare a legendelor este diferită,

liniile sunt mai subțiri, cifrele sunt redade stângaci și sunt mai înghesuite sau chiar există greșeli de scriere, la scrierea numelui monetăriei³. S-au bătut imitații după kurușii emiși de Selim III, anii 7, 10 și 13 de domnie emiși la Istanbul și din anul 1 emiși la Trablusgarb/Tripoli dar și kurușii emiși de Mustafa IV, anul 1 de domnie emiși la Istanbul⁴.

Un prim lot de astfel de monede contrafăcute trimis în Principate, monede în valoare de 30.000 de lei, sunt apreciate ca fiind mai bune decât originalele, ștanțele fiind mai clare și mai uniform gravate. Populația își dă seama că aceste monede nu sunt turcești pentru că sunt prea noi și strălucitoare însă sunt bine primite pe piață pentru că au o valoare intrinsecă mai mare decât a monedelor otomane imitate.

În ianuarie 1809 Comandantul trupelor rusești din Principate solicită Departamentului Monetar micșorarea titlului argintului și scăderea greutateii pieselor. Aceste noi monede după o scurtă circulație aveau aspectul unor monede de cupru argintate, scăderea calității fiind un motiv pentru a fi numiți bani falși și pentru refuzarea lor. Emiterea leilor de Sankt Petersburg a fost oprită în august 1809, însă populația și comercianții vor avea de suferit în continuare datorită faptului că aceste monede rămân în circulație.

După încetarea acestei emisiuni în Principate revine rubla rusească de argint la un curs superior, 120 de parale în 1809 și 144 de parale în 1811⁵. Chiar dacă rubla era cotate la un curs superior se intensifică procesul exportului clandestin.

După unele calcule ale Ministerului de finanțe de la intrarea armatei rusești în Principate și până în ianuarie 1811 au părăsit în această zonă aproximativ 20.000.000 de ruble de argint⁶.

În același timp cu monedele au circulat asiguate, suma lor depășind, în Imperiu, cantitatea monedei metalice de 8,5 ori în 1810, ceea ce a determinat declanșarea unei crize financiare. Cursul rublă-asignat scade de la 65 de copeici în anul 1801 la 27,5 copeici în anul 1810⁷. În aceste condiții se încearcă o reformă a sistemului monetar stabilindu-se în 1810 ca unitate monetară rubla de argint. În 1812, datorită războaielor care necesită cheltuieli mari, este stabilită ca unitate monetară asiguate. Astfel circulația monetară în Imperiu se baza pe două sisteme monetare paralele, un sistem bazat pe bani de hârtie și unul pe bani metalici.

În Principate se încearcă înlocuirea a jumătate sau a unei treimi din monedele de aur și de argint cu asiguatele aflate în circulație în Imperiu. În acest scop este cerută părerea guvernatorului Kușnicov care transmite către Ministerul de Finanțe că asiguatele au în Principate un curs nestabil și fluctuant deoarece pe piața locală nu erau considerate monede, populația fiind obișnuită cu moneda de metal⁸. Ideea scoaterii unei părți din monedele de aur și de argint și schimbarea lor cu asiguate este reluată la sfârșitul anului 1810, invocându-se acordul împăratului.

După toate probabilitățile se pare că această operațiune s-a realizat în secret așa cum s-a întâmplat și în vara anului 1812 când s-a dorit schimbarea a 1.000.000 de ruble din asiguate în monede de aur sau argint, cu puțin timp înainte de părăsirea Principatelor⁹. Majoritatea asigatelor au fost scoase din Principate de armata rusă care la plecarea a luat și toate

lichiditățile visteriei. O parte din asigurate au ajuns pe piața Basarabiei, după anexare, în condițiile în care unii boieri din Moldova aveau proprietăți și pe celălalt mal al Prutului.

Având în vedere diversitatea monedelor care au circulat în Principate în acest studiu vom avea în vedere doar studierea monedele emise de Imperiul țarist, pentru perioada avută în vedere.

După urcarea pe tronul Rusiei a țarului Alexandru I (1801-1825) sunt emise monede din aur (imperiali / 10 ruble și ½ imperiali / 5 ruble), de argint (1 rubla, 50 de copeici / poltina, 25 de copeici / polupoltinnik, 20 de copeici, 10 copeici) și cupru (5 copeici, 2 copeici, 1 copeika, ½ copeika / denga și ¼ copeika / polușka). Moneda de argint a fost împărțită, oficial, în monedă de bancă cu titlul de 83 și 1/3% (1,5 ruble, 1 rublă, 75, 50 și 25 de copeici) și monede divizionare cu titlul de 72% (20, 10 și 5 copeici)¹⁰.

1 polushka, 1/4 kopek 1808, tip I¹¹

Metal-cupru. Muchie zimțată oblic. Diametru: 17,5 mm. Greutate: 2,56 g¹². Monetărie: Suzun, KM. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute șapte emisiuni, în anii: 1802, 1803, 1804, 1805, 1807, 1808 și 1810. Tiraj total cunoscut: 27.020 de exemplare¹³.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul, cu aripile desfăcute și îndreptate în sus, având două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra (cele trei coroane au reprezentat trei teritorii ale Rusiei, Kazan, Astrahan și Siberia sau Sfânta Treime sau trei valori creștine, credința, speranța și iubirea). Vulturul are pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe (Purtătorul Victoriei) călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul (imagini asociată cu Cnezatul Moscovei și ulterior stema oficială a orașului Moscova), iar în gheare sceptrul și globul crucifer (simboluri heraldice tradiționale ale autorității suverane sau puterii supreme). În stânga și în dreapta stemei inițialele monetăriei, KM. Pe margine cerc concentric.

Revers: central, valoarea nominală, 1. ПОЛУШКА. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, anul emisiunii, 1808. Pe margine, cerc concentric.

Astfel de monede, cu caracteristici asemănătoare, cercuri concentrice, un cerc perlat exterior și inițialele monetăriei imprimate pe revers, ce pot fi considerate variante, au fost bătute și la monetăria Ecaterinburg EM, în anii: 1802, 1803, 1804, 1805, 1808 și 1810¹⁴.

1 denga, 1/2 kopek 1807, tip I¹⁵

Metal-cupru. Muchie zimțată oblic. Diametru: 20 mm. Greutate: 5,1 g¹⁶. Monetărie: Suzun, KM. Fețe amplasate

medalistic. Intrată în circulație în anul 1804. Au fost bătute trei emisiuni, în anii: 1804, 1805, 1807. Tiraj total cunoscut: 40.800¹⁷.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele monetăriei, KM. Pe margine două cercuri concentrice.

Revers: central, valoarea nominală, 1. ДЕНЬГА. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, anul emisiunii, 1807. Pe margine două cercuri concentrice.

Astfel de monede, cu caracteristici asemănătoare, cercuri concentrice, un cerc perlat exterior și inițialele monetăriei imprimate pe revers, ce pot fi considerate variante, au fost bătute și la monetăria Ecaterinburg EM, în anii: 1804, 1805, 1808 și 1810¹⁸.

1 copeika 1807, tip I¹⁹

Metal-cupru. Muchie zimțată oblic. Diametru: 28 mm. Greutate: 10,24 g²⁰. Monetărie: Suzun, KM. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1804. Au fost bătute trei emisiuni, în anii: 1804, 1805, 1807. Tiraj total cunoscut: 113.700²¹.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele monetăriei, KM. Pe margine patru cercuri concentrice întrerupte de un punct, sus.

Revers: central, valoarea nominală, 1. КОПЕЙКА. Dedesubt, sub o linie ornamentală, anul emisiunii, 1807. Pe margine patru cercuri concentrice întrerupte de un punct, sus.

Astfel de monede, cu caracteristici asemănătoare, ce pot fi considerate variante, au fost bătute și la monetăria Ecaterinburg EM, în anii: 1804 și 1805²².

2 kopeiki 1807, tip I²³

Metal-cupru. Muchie zimțată oblic. Diametru: 35 mm. Greutate: 20,48 g²⁴. Monetărie: Suzun, KM. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute cinci emisiuni, în anii: 1802, 1803, 1804, 1805, 1807. Tiraj total cunoscut: 46.140.200²⁵.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o

suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele monetăriei, *KM*. Pe margine patru cercuri concentrice întrerupte de câte un punct ornamentat cu câte două cercuri concentrice, central, în stânga și în dreapta.

Revers: central, valoarea nominală, 2. КОПѢЙКА. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, anul emisiunii, 1807. Pe margine patru cercuri concentrice întrerupte de câte un punct ornamentat cu câte două cercuri concentrice, central, în stânga și în dreapta.

Astfel de monede, cu caracteristici asemănătoare, cercuri concentrice și inițialele monetăriei imprimate pe revers, ce pot fi considerate variante, au fost bătute și la monetăriei Ecaterinburg *EM*, în anii: 1802 și 1803²⁶.

5 kopeiki 1807, tip I²⁷

Metal-cupru. Muchie zimțată oblic. Diametru: 43,5 mm. Greutate: 51,2 g²⁸. Monetărie: Suzun, *KM*. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute nouă emisiuni, în anii: 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809 și 1810. Tiraj total cunoscut: 10.666.660²⁹.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroana imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele monetăriei, *KM*. Pe margine cinci cercuri concentrice întrerupte de cinci puncte ornamentate cu câte două cercuri concentrice.

Revers: central, valoarea nominală, 5. КОПѢЙКА. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, anul emisiunii, 1807. Pe margine cinci cercuri concentrice întrerupte de cinci puncte ornamentate cu câte două cercuri concentrice.

Astfel de monede, cu caracteristici asemănătoare, cercuri concentrice, cerc perlat exterior și inițialele monetăriei imprimate pe revers, ce pot fi considerate variante, au fost bătute și la monetăria Ecaterinburg *EM*, între anii: 1802 și 1810³⁰. La monetăria Ecaterinburg *EM* au fost bătute mai multe variante: fără cercuri concentrice la puncte (1802), coada vulturului cu o grafică diferită (1805), coroana de deasupra vulturului mică sau mai mare³¹.

10 kopeiki 1804, tip I³²

Metal-argint 868 %. Muchie zimțată oblic. Diametru: 17 mm. Greutate: 2,7 g³³. Monetărie: Saint Petersburg, *C.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute patru emisiuni, în anii: 1802, 1803, 1804 și 1805.

Tiraj total cunoscut: 380.000³⁴.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroana imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Feodor Gelman, *ФГ*. Pe margine două cercuri concentrice.

Revers: central, valoarea nominală, 10. КОПѢЕКЪ și anul emisiunii, 1804. Dedesubt, inițialele monetăriei, *C.П.Б.* Pe margine două cercuri concentrice.

În anii 1802 și 1803 au fost bătute monede și cu inițialele meșterului monetar Alexander Ivanov, *АИ*.

Monede cu caracteristici asemănătoare, fără cercuri concentrice, ce pot fi considerate variante, au fost bătute la monetăria Saint Petersburg, *C.П.Б.*, între anii: 1808, 1809 și 1810 avându-i ca meșteri monetari pe Feodor Gelman –*ФГ* (1808, 1809 și 1810) și Mikhail Kleiner –*МК* (1809 și 1810)³⁵.

20 kopeiki 1810, tip I³⁶

Metal-argint 868 %. Muchie punctată. Diametru: 22,1 mm. Greutate: 4,15 g. Grosime: 1,2mm³⁷. Monetărie: Saint Petersburg, *C.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1810. Au fost bătute 21 emisiuni, între anii 1810-1811 și 1813-1826. Tiraj total cunoscut: 250.000 de exemplare³⁸.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroana imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. Coada vulturului este dreaptă. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar: Feodor Gelman, *ФГ* Dedesubt anul emisiunii, 1810. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o ghirlandă formate din ramuri de laur (stânga) și de stejar (dreapta). Deasupra coroana imperială. Central, valoarea nominală, 20. КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, inițialele monetăriei, *C.П.Б.* Cerc perlat exterior

Alături de inițialele meșterului monetar Feodor Gelman –*ФГ* întâlnim și inițialele altor meșteri: Pavel Stupitsyn –*ПС*, Mikhail Feodorov –*МФ*, Pavel Danilov –*ПД*, Nikolay Grachev –*НГ*³⁹. Aceste monede pot fi considerate variante, la fel ca și monedele care au un model diferit de coroană, mai îngustă, pe revers, deasupra valorii.

25 kopeiki/1 polupoltinnik/1/4 ruble 1804, tip I⁴⁰

Metal-argint 868 ‰. Muchie filiformă. Diametru: 23 mm. Greutate: 5,18 g. Grosime: 1,2 mm⁴¹. Monetărie: Saint Petersburg, *C.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute patru emisiuni, între anii: 1802, 1803, 1804 și 1804. Tiraj total cunoscut: 168.000 de exemplare⁴².

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroana imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar: Feodor Gelman, *ФГ*. Circular anul emisiunii, 1804 și valoarea nominală *ПОЛУПОЛТИННИКЪ*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o ghirlandă formată din ramuri de laur (stânga) și de stejar (dreapta). Deasupra coroana imperială. Central, pe patru rânduri textul: *ГОСУДАРСТВЕННАЯ РОССИЙСКАЯ МОНЕТА / MONEDĂ RUSĂ DE STAT*. Dedesubt, inițialele monetăriei, *C.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Feodor Gelman – *ФГ* întâlnim și inițialele meșterului Alexey Ivanov-*АИ*. Aceste monede pot fi considerate variante.

50 kopeiki/1 poltina/1/2 ruble 1804, tip I⁴³

Metal-argint 868 ‰. Muchie filiformă. Diametru: 29 mm. Greutate: 10,37 g.⁴⁴. Monetărie: Saint Petersburg, *C.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute patru emisiuni, între anii: 1802, 1803, 1804 și 1805. Tiraj total cunoscut: 230.000 de exemplare⁴⁵.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroana imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar: Feodor Gelman – *ФГ*. Circular, valoarea nominală *МОНЕТА ПОЛТИНА* și anul emisiunii, 1804. Cerc concentric.

Revers: circular, o ghirlandă formată din ramuri de laur (stânga) și de stejar (dreapta). Deasupra coroana imperială. Central, pe patru rânduri textul: *ГОСУДАРСТВЕННАЯ РОССИЙСКАЯ МОНЕТА / MONEDĂ RUSĂ DE STAT*. Dedesubt, inițialele monetăriei, *C.П.Б.* Cerc concentric.

Alături de inițialele meșterului monetar Feodor Gelman – *ФГ* întâlnim, la monedele bătute în anii 1802 și 1803, inițialele meșterului Alexey Ivanov-*АИ*. Aceste monede pot fi considerate variante, la fel ca și monedele bătute în anii 1809 și 1810 care nu mai au stema imperiului inclusă într-un cerc, iar meșterii monetari sunt, Mikhail Kleiner – *МК* și Feodor Gelman- *ФГ*⁴⁶.

1 ruble 1805, tip I⁴⁷

Metal-argint 868 ‰. Muchie inscripționată, *СЕР-83 1/3 ПРОБЫ 4 ЗОЛ-82 14/25 ДОЛИ*. Diametru: 37,5 mm. Greutate: 20,73 g.⁴⁸. Monetărie: Saint Petersburg, *C.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute patru emisiuni, între anii: 1802, 1803, 1804 și 1805. În 1803 au fost bătute două emisiuni diferențiate dintre ele fiind data

de inițialele meșterului monetar, Feodor Gelman – *ФГ* sau *АИ*-Alexey Ivanov. Tiraj total cunoscut: 2.020.053 de exemplare⁴⁹.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroana imperială deasupra, având pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare sceptrul și globul crucifer. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar: *ФГ*-Feodor Gelman sau *АИ*-Alexey Ivanov. Circular, valoarea nominală *МОНЕТА • РУБЛЬ* și anul emisiunii, 1805. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o ghirlandă formate din ramuri de laur, în stânga și de stejar în dreapta. Deasupra coroana imperială. Central, pe patru rânduri textul: *ГОСУДАРСТВЕННАЯ РОССИЙСКАЯ МОНЕТА РУБЛЬ / MONEDĂ RUSĂ DE STAT RUBLA*. Dedesubt, inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Feodor Gelman – *ФГ* întâlnim, la monedele bătute în anii 1802 și 1803, inițialele meșterului Alexey Ivanov-*АИ*. Aceste monede pot fi considerate variante, la fel ca și monedele bătute între anii 1807 și 1810 care nu mai au stema Imperiului inclusă într-un cerc, nu au denumirea monedei inclusă de revers, vulturul poate fi mai mare sau mai mic, iar deasupra inițialelor monetăriei există o linie ornamentală. Meșterii monetari pentru monedele bătute între anii 1807-1810 sunt: Feodor Gelman- *ФГ*, pentru anii 1807-1810 și Mikhail Kleiner – *МК*, pentru anii 1808 și 1809⁵⁰.

5 ruble 1804, tip I⁵¹

Metal-aur 986 ‰. Muchie zimțată oblic. Diametru: 28 mm. Greutate: 6,08 g.⁵². Monetărie: Saint Petersburg, *С.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute patru emisiuni, între anii: 1802, 1803, 1804 și 1805. Meșter monetar Christopher Leo- *ХЛ*. Tiraj total cunoscut: 37.000 de exemplare⁵³.

Avers: stemele încoronate ale provinciilor: Moscova (sus), Astrakhan (stânga), Kazan (dreapta) și Siberia (jos), iar în centru stema Imperiului rus. Circular, valoarea nominală și anul emisiunii *ПЯТУ РУБЛЕЙ 1804 ГОДА*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o ghirlandă formate din ramuri de laur, în stânga și de stejar în dreapta. Deasupra coroana imperială. Central, pe patru rânduri textul: *ГОСУДАРСТВЕННАЯ РОССИЙСКАЯ МОНЕТА / MONEDĂ RUSĂ DE STAT*. Dedesubt, inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Jos, sub ghirlandă, inițialele meșterului monetar Christopher Leo- *ХЛ*. Cerc perlat exterior.

10 ruble 1805, tip I⁵⁴

Metal-aur 986 ‰. Muchie zimțată oblic. Diametru: 28 mm. Greutate: 12,17 g.⁵⁵. Monetărie: Saint Petersburg, С•П Б •. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1802. Au fost bătute trei emisiuni, în anii: 1802, 1804 și 1805. Meșter monetar Christophor Leo- ХЛ. Tiraj total cunoscut: 55.000 de exemplare⁵⁶.

Avers: stemele încoronate ale provinciilor: Moscova (sus), Astrakhan (stânga), Kazan (dreapta) și Siberia (jos), iar în centru stema Imperiului rus. Circular, valoarea nominală și anul emisiunii, ДЕСЯТЬ РУБЛЕЙ 1804 ГОДА. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o ghirlandă formate din ramuri de laur, în stânga și de stejar în dreapta. Deasupra coroana imperială. Central, pe patru rânduri textul: ГОСУДАРСТВЕННАЯ РОССИЙСКАЯ МОНЕТА/ MONEDĂ RUSĂ DE STAT. Dedesubt, inițialele monetăriei, С•П Б•. Jos, sub ghirlandă, inițialele meșterului monetar Christophor Leo- ХЛ. Cerc perlat exterior.

În 1802 au fost bătute două emisiuni. Pe una din emisiuni au fost imprimate inițialele meșterului Alexey Ivanov-АИ, iar cealaltă emisiune a fost bătută fără inițialele meșterului monetar. Aceste emisiuni pot fi considerate variante.

Pătrunderea de monedă străină sau a banilor de hârtie rusești (asignate) și austrieci (Wiener Stadtbank), prin intermediul armatelor de ocupație determină creșterea haosului monetar. Aceste aspecte ale circulației monetare sunt specifice și pentru Basarabia, parte integrantă a Principatului Moldova până la anexarea acesteia de către Imperiul Țarist, în anul 1812.

Note:

1. [https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C4%83zboiul_Ruso-Turc_\(1806%E2%80%931812\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C4%83zboiul_Ruso-Turc_(1806%E2%80%931812))
2. Ana Boldureanu, Eugen Nicolae, *Moneda în Republica Moldova*, Biblioteca Științifică Centrală, Andrei Lupan (Institut), Chișinău, 2015, p. 283.
3. *Ibidem*, p. 287.
4. *Ibidem*.
5. *Ibidem*.
6. *Ibidem*.
7. *Ibidem*, p. 284.
8. *Ibidem*, p. 288.
9. *Ibidem*, p. 289.
10. *Ibidem*, p. 284.
11. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-polushka-1802-1810/?tid=59502>
12. <https://en.numista.com/catalogue/pieces100191.html>
13. https://colnect.com/ro/coins/coin/28639-1_Polushka_%C2%BC_Kopek_EM-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus
14. <https://www.m-dv.ru/en/monety-rossii-1700-1917/kid,16/mid,4/nid,33/types.html>
15. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1807/denga
16. [17. <https://fr.numista.com/catalogue/pieces90898.html>
 18. <https://coinscatalog.net/russia/coin-copper-1-2-kopek-denga-aleksandr-i-em-c-112-1-empire-standard-coinage>
 19. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1807/1_kopejka\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1807/1_kopejka\)
 20. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-kopek-1804-1807/?tid=59398>
 21. <https://en.numista.com/catalogue/pieces91406.html>
 22. \[https://colnect.com/ro/coins/coin/98995-1_Kopek_EM-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\]\(https://colnect.com/ro/coins/coin/98995-1_Kopek_EM-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\)
 23. <https://en.numista.com/catalogue/pieces101756.html>
 24. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-2-kopek-1802-1807/?tid=59376>
 25. \[https://colnect.com/ro/coins/coin/99008-2_Kopeks_EM-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\]\(https://colnect.com/ro/coins/coin/99008-2_Kopeks_EM-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\)
 26. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-2-kopek-1802-1807/?tid=59376>
 27. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1807/5_kopek\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1807/5_kopek\)
 28. <https://coinscatalog.net/russia/coin-copper-5-kopek-suzun-mint-alexander-i-c-115-2-empire-standard-coinage>
 29. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1807/5_kopek\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1807/5_kopek\)
 30. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-5-kopek-1802-1810/?tid=59367>
 31. <https://www.m-dv.ru/en/monety-rossii-1700-1917/kid,16/mid,4/nid,34/types.html>
 32. <https://en.numista.com/catalogue/pieces60054.html>
 33. <https://en.numista.com/catalogue/pieces60054.html>
 34. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/10_kopek\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/10_kopek\)
 35. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,16/mid,5/nid,29/types.html>
 36. \[https://colnect.com/ro/coins/coin/31088-20_Kopeks_%D0%A1%D0%9F%D0%91-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\]\(https://colnect.com/ro/coins/coin/31088-20_Kopeks_%D0%A1%D0%9F%D0%91-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\) \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1810/20_kop\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1810/20_kop\)
 37. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-20-kopek-1810-1826/?tid=59306>
 38. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1810/20_kop\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1810/20_kop\)
 39. <https://en.numista.com/catalogue/pieces26899.html>
 40. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/poupoltinnik\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/poupoltinnik\)
 41. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-polupoltinnik-1802-1805/?tid=59300>
 42. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/poupoltinnik\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/poupoltinnik\)
 43. <https://en.numista.com/catalogue/pieces26910.html>
 44. \[https://colnect.com/ro/coins/coin/98971-50_Kopeks_1_Poltina-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\]\(https://colnect.com/ro/coins/coin/98971-50_Kopeks_1_Poltina-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\)
 45. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/poltina\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/poltina\)
 46. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,16/mid,5/nid,24/types.html>
 47. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1805/1_rubl\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1805/1_rubl\)
 48. \[https://colnect.com/ro/coins/coin/41263-1_Ruble-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\]\(https://colnect.com/ro/coins/coin/41263-1_Ruble-1801_-_1825_-_Alexandru_I-Imperiul_Rus\)
 49. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1805/1_rubl\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1805/1_rubl\)
 50. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,16/mid,5/nid,22/types.html>
 51. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/5_rub\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/5_rub\)
 52. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-5-rubles-1804-1805/?tid=59239>
 53. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/5_rub\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1804/5_rub\)
 54. \[http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1805/10_rub\]\(http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_1/1805/10_rub\)
 55. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-10-rubles-1802-1805/?tid=59236>
 56. <https://en.numista.com/catalogue/pieces103950.html>](https://coinscatalog.net/russia/coin-copper-1-2-kopek-

</div>
<div data-bbox=)